

บทวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ไตรมาสที่ 4/2568
(ตุลาคม - ธันวาคม 2568)

● กรณีสึกษาสถานการณ์เศรษฐกิจแรงงานของประเทศสิงคโปร์ ●

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	1
บทนำ	3
1. สถานการณ์เศรษฐกิจที่สำคัญ	3
2. นโยบายการพัฒนาประเทศที่สำคัญ	10
3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสิงคโปร์	20
4. การวิเคราะห์ผลกระทบจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ ต่อโอกาสและความท้าทายของเศรษฐกิจและแรงงานไทย	22
5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	24
เอกสารอ้างอิง	27

บทสรุปผู้บริหาร

บทวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ

กรณีศึกษาสถานการณ์เศรษฐกิจแรงงานของประเทศสิงคโปร์

พัฒนาการทางเศรษฐกิจสิงคโปร์

สิงคโปร์พัฒนาเศรษฐกิจบนฐานประเทศเปิดขนาดเล็กที่พึ่งพาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศมาตั้งแต่ทศวรรษ 1960 และเริ่มโครงการ Industry Transformation Programme ในปี 2016 โดยจัดทำแผนเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรม (ITMs) ทั้ง 23 สาขาอุตสาหกรรม คลอบคลุม ร้อยละ 80 ของเศรษฐกิจสิงคโปร์

การเปลี่ยนผ่านเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบจึงเป็นหัวใจการเติบโตของสิงคโปร์ โดยเปลี่ยนจากนโยบายการทดแทนการนำเข้าไปสู่อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกและมีมูลค่าสูง และอุตสาหกรรมใช้แรงงานเข้มข้นไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้ทักษะเข้มข้น

สิงคโปร์ยกระดับสู่ประเทศรายได้สูงด้วยยุทธศาสตร์ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาทุนมนุษย์อย่างเป็นระบบ

ความพยายามในการเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรม ได้สร้างแรงส่งต่อการเปลี่ยนผ่านของเศรษฐกิจ ทำให้ภาคธุรกิจนำดิจิทัลมาใช้ปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน และยกระดับผลิตภาพแรงงาน

นโยบายการพัฒนาประเทศที่สำคัญ

1) นโยบายด้านเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม

สิงคโปร์ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ Economy 2030 อย่างเป็นระบบ มุ่งดิจิทัล นวัตกรรม ทักษะแรงงาน และการสนับสนุน SMEs เพื่อเสริมความสามารถแข่งขันและการเติบโตอย่างยั่งยืนในเวทีโลก

2) นโยบายด้านประชากรและสังคม

สิงคโปร์เข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว ทำให้รัฐบาลเร่งดำเนินนโยบายส่งเสริมการมีบุตร สร้างระบบดูแลผู้สูงอายุ ยกระดับทักษะของแรงงานอย่างเป็นระบบ เพื่อเพื่อรักษาการเติบโตและความยั่งยืนในระยะยาว

3) นโยบายด้านดิจิทัล และเทคโนโลยีใหม่

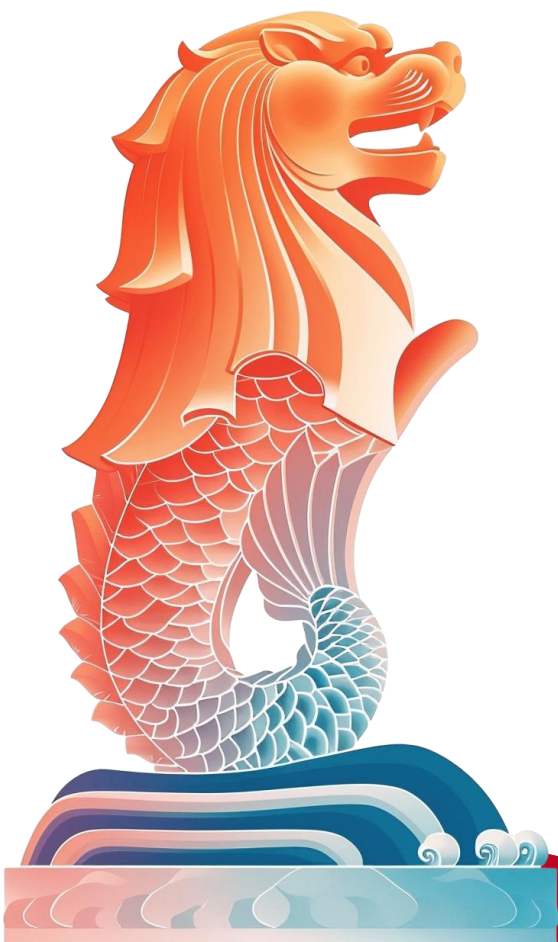
โดยสร้างความพร้อมของแรงงานและธุรกิจให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่

4) นโยบายด้านการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

สิงคโปร์มีระบบส่งเสริมการลงทุนครบวงจร ทั้งภาษีค่า กฏระเบียบ เชื้อต่อธุรกิจ โครงสร้างพื้นฐานโลก และเครือข่าย FTA กว้างขวาง ทำให้เป็นศูนย์กลางการค้าและการลงทุนระดับโลก

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสิงคโปร์

- วามรอบคอบเชิงยุทธศาสตร์การเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรมระยะยาว
- ออกแบบนโยบายและกรอบการทำงานที่ชัดเจน
- พัฒนางานและทักษะแรงงานควบคู่กับการเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรม
- ยกระดับผลิตภาพแรงงาน และนำดิจิทัลมาใช้เป็นรากฐานของการเปลี่ยนผ่าน
- สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ และแรงงาน
- ลงทุนอย่างต่อเนื่องในนวัตกรรม และการวิจัยพัฒนา
- ขยายการค้าและเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกอย่างมียุทธศาสตร์

บทสรุปผู้บริหาร (ต่อ)

บทวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ

กรณีศึกษาสถานการณ์เศรษฐกิจแรงงานของประเทศสิงคโปร์

การวิเคราะห์ผลกระทบจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ ต่อโอกาสและความท้าทายของเศรษฐกิจและแรงงานไทย

โอกาส

- การค้า:** การนำเข้าเทคโนโลยีขั้นสูงจากสิงคโปร์เปิดโอกาสให้ไทยขยายการส่งออกสินค้าและบริการและดึงดูด FDI ของไทยในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและบริการสมัยใหม่
- การลงทุน:** มาตรการรัฐของสิงคโปร์ช่วยเสริมความสามารถแข่งขันและการลงทุนระยะยาว เปิดโอกาสผู้ประกอบการไทยขยายความร่วมมือในนวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัล AI การพัฒนานวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน และธุรกิจสุขภาพผู้สูงอายุ
- ห่วงโซ่อุปทานภูมิภาค:** สิงคโปร์ในฐานะศูนย์กลางโลจิสติกส์ช่วยเสริมบทบาทไทยในห่วงโซ่อุปทานภูมิภาค เปิดโอกาสขยายการส่งออกและการลงทุนในอุตสาหกรรมเทคโนโลยี เกษตร อาหาร และท่องเที่ยว
- พันธมิตรทางธุรกิจ:** กรอบความตกลง RCEP-CPTPP และความร่วมมือภาคเอกชนไทย-สิงคโปร์ที่ขยายตัว ช่วยเสริมการสร้างพันธมิตรธุรกิจระยะยาว และเปิดโอกาสให้ไทยใช้สิงคโปร์เป็นฐานเชื่อมการค้า-ลงทุนสู่มาเลเซีย
- การเรียนรู้แนวปฏิบัติหรือเทคโนโลยีใหม่:** การลงทุน FDI จากสิงคโปร์ในไทยช่วยถ่ายทอดเทคโนโลยี นวัตกรรม และความเชี่ยวชาญด้านการจัดการ เสริมศักยภาพแรงงานและความสามารถแข่งขันของประเทศ
- ตลาดแรงงาน:** ตลาดแรงงานสิงคโปร์ขาดแคลนแรงงานทักษะจากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไป เปิดโอกาสแรงงานไทยเข้าสู่สาขาเทคโนโลยีและสุขภาพ แต่ต้องเผชิญการแข่งขันด้านทักษะที่สูงขึ้น
- โอกาสทางธุรกิจในสังคมผู้สูงอายุ:** การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของสิงคโปร์เป็นโอกาสทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมสุขภาพ HealthTech และอุปกรณ์ดูแลผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่อง

2 การยกระดับนโยบายแรงงานเชิงรุกจากการเคลื่อนย้ายแรงงาน

- เร่งความร่วมมือแรงงานไทย-สิงคโปร์ เพื่อเปิดโอกาสแรงงานทักษะเข้าสู่ตลาดอย่างถูกกฎหมาย มีสิทธิคุ้มครอง และใช้ข้อมูลตลาดแรงงานพัฒนานโยบายกำลังคนของไทย
- ออกแบบมาตรการจูงใจให้แรงงานไทยในสิงคโปร์นำความรู้ ทักษะ และเครือข่ายกลับมาสร้างมูลค่าเพิ่มแก่เศรษฐกิจไทย เพื่อยกระดับการส่งออกแรงงานสู่การลงทุนทุนมนุษย์ระยะยาว
- พัฒนาระบบวิเคราะห์ความต้องการแรงงานสิงคโปร์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมแรงงานไทยให้มีทักษะตรงกับตลาดจริง ลดความเสี่ยงการทำงานไม่มั่นคง

ความท้าทาย

- การแข่งขันด้านการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) กดดันให้ไทยเร่งพัฒนานวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน และภาคบริการเพื่อแข่งขันดึงดูดการลงทุนและงานทักษะสูง
- ความท้าทายในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลก และแข่งขันจากประเทศอื่น ๆ ความแข็งแกร่งของสิงคโปร์และการแข่งขันจากประเทศเพื่อนบ้านกดดันให้ไทยเร่งปฏิรูปเศรษฐกิจ นโยบายแรงงาน และการพัฒนาทุนมนุษย์ เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันและการเติบโตในอาเซียน
- การแข่งขันจากแรงงานต่างชาติหรือแรงงานที่มีทักษะสูงกว่า ความแข็งแกร่งด้านเทคโนโลยีของสิงคโปร์เพิ่มการแข่งขันแรงงานกดดันให้ไทยเร่งพัฒนาทักษะและระบบฝึกอบรม ขณะที่ความไม่แน่นอนเศรษฐกิจโลกเสี่ยงกระทบการจ้างงานและค่าจ้างของแรงงานไทย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1 การยกระดับศักยภาพแรงงานไทย

- เร่งพัฒนาทักษะแรงงานไทยให้ตรงกับอุตสาหกรรมอนาคตและเศรษฐกิจฐานความรู้ เพื่อยกระดับผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน
- ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดให้มีระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่เข้าถึงได้อย่างทั่วถึง ทั้งในเขตเมืองและชนบท
- ปรับระบบพัฒนากำลังคนให้เชื่อมโยงกับความต้องการของภาคธุรกิจระดับภูมิภาค และมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะแรงงานวัยทำงาน ไม่จำกัดเฉพาะระบบการศึกษา

3 การยกระดับนโยบายด้านความมั่นคงทางรายได้และคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

- ปรับนโยบายแรงงานเพื่อส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ ใช้ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในภาคเศรษฐกิจจริง และยืดอายุการทำงานในระบบ
- บูรณาการนโยบายผู้สูงอายุกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาทักษะให้ทันเทคโนโลยีและตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลง
- พัฒนาหลักสูตร reskill/upskill โดยเน้นทักษะดิจิทัลและทักษะที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจชุมชนและบริการ
- ออกแบบนโยบายความมั่นคงรายได้ผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน โดยบูรณาการบทบาทรัฐ การออมส่วนบุคคล ครอบครัว และการเชื่อมโยงระบบบำนาญ-ประกันสังคมให้ครอบคลุมทุกภาคแรงงาน
- ส่งเสริมนโยบายผู้สูงอายุที่เน้นคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมทางสังคม ผ่านความร่วมมือกับท้องถิ่น

บทวิเคราะห์สถานการณ์ เศรษฐกิจระหว่างประเทศ กรณีศึกษา สถานการณ์เศรษฐกิจแรงงานของประเทศสิงคโปร์

บทนำ

ในบริบทเศรษฐกิจโลกปัจจุบัน ระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศกำลังเผชิญการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ทั้งจากความผันผวนทางภูมิรัฐศาสตร์ การเร่งตัวของเศรษฐกิจดิจิทัล การปรับโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานโลก และการเปลี่ยนผ่านด้านเทคโนโลยีและพลังงาน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อรูปแบบการค้า การลงทุน และตลาดแรงงานของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศเศรษฐกิจเปิดที่พึ่งพาการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก อย่างเข้มข้น สิงคโปร์เป็นหนึ่งในเศรษฐกิจที่เปิดกว้างและมีการขยายตัวโดดเด่นในช่วงที่ผ่านมา โดยอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของสิงคโปร์ในปี 2568 มีความแข็งแกร่งเหนือการคาดการณ์ของนักวิเคราะห์ ขยายตัวร้อยละ 4.8 ซึ่งเป็นระดับสูงสุดตั้งแต่ปี 2564 สะท้อนแรงขับเคลื่อนจากภาคการผลิต โดยเฉพาะอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) รวมถึงภาคอุตสาหกรรมชีวเวชภัณฑ์ที่มีความต้องการในตลาดโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แนวโน้มการเติบโตในระยะกลางยังคงได้รับการคาดการณ์ว่ามีศักยภาพจะเติบโตต่อเนื่องในระดับปานกลาง แม้จะมีความผันผวนจากปัจจัยภายนอก เช่น ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์และความไม่แน่นอนของอุปสงค์โลก ประเทศสิงคโปร์จึงเป็นประเทศที่น่าจับตามอง และศึกษาวิเคราะห์เนื่องจากเป็นประเทศที่มีความสำคัญในเชิงนโยบาย สามารถรักษาความสามารถในการแข่งขัน และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะมีข้อจำกัดด้านขนาดประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ และโครงสร้างประชากร

รายงานฉบับนี้จึงมุ่งสะท้อนสาระสำคัญของความพยายามในการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจ รวมถึงแนวทางการกำหนดมาตรการและนโยบายด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจ พัฒนาการทางเศรษฐกิจ โครงสร้างเศรษฐกิจ นโยบายการพัฒนาประเทศ และผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยในมิติเศรษฐกิจ สังคม และแรงงาน เพื่อสังเคราะห์บทเรียนเชิงนโยบายที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบริบทของประเทศไทยได้อย่างเหมาะสม โดยโครงสร้างรายงานประกอบด้วย 5 ส่วนหลัก ได้แก่ (1) สถานการณ์เศรษฐกิจที่สำคัญ (2) นโยบายการพัฒนาประเทศที่สำคัญ (3) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสิงคโปร์ (4) การวิเคราะห์ผลกระทบจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจต่อโอกาสและความท้าทายของเศรษฐกิจและแรงงานไทย และ (5) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานการณ์เศรษฐกิจที่สำคัญ

1.1 พัฒนาการทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์

สิงคโปร์พัฒนาเศรษฐกิจภายใต้กรอบประเทศเศรษฐกิจเปิดขนาดเล็กที่พึ่งพาการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศเป็นหลัก ตั้งแต่ทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา รัฐบาลได้วางยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เน้นการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานคุณภาพสูง และการพัฒนาทุนมนุษย์อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้สิงคโปร์สามารถยกระดับจากประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศรายได้สูงภายในระยะเวลาไม่นาน แม้ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เศรษฐกิจสิงคโปร์เผชิญทั้งช่วงขยายตัว และชะลอตัวตามวัฏจักรเศรษฐกิจโลก โดยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายการคลังและการเงินเชิงรุก ประกอบกับโครงสร้างเศรษฐกิจที่มีความยืดหยุ่น ทำให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้รวดเร็วและกลับมาเติบโตในระดับสูงในช่วงปี 2567-2568 โดยเฉพาะจากภาคการผลิต เทคโนโลยีขั้นสูงและภาคบริการสมัยใหม่

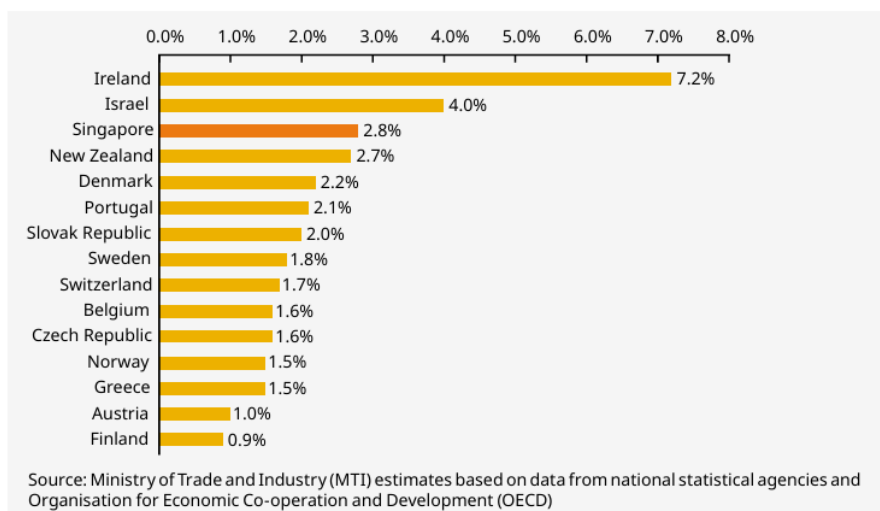
การเปลี่ยนผ่านเป็นหัวใจสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องของสิงคโปร์นับตั้งแต่ได้รับเอกราช (Transforming the Singapore Economy Report, 2024) สิงคโปร์ได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ โดยเปลี่ยนแนวทางจากนโยบายทดแทนการนำเข้าไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ซึ่งมุ่งดึงดูดบริษัทข้ามชาติระดับโลกเข้ามาลงทุนในประเทศ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตของภาคอุตสาหกรรม ภายในช่วงปลายทศวรรษ 1970 และต้นทศวรรษ 1980 สิงคโปร์ได้ปรับทิศทางจากอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้ทักษะเข้มข้นมากขึ้น โดยมีการก่อรูปของกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูง เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูง และอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ภายหลังการฟื้นตัวจากภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจในปี 1985 สิงคโปร์ได้ดำเนินการปฏิรูปเชิงโครงสร้างเพื่อเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในภาคบริการ อาทิ ภาคการเงิน โทรคมนาคม และสาธารณูปโภค ภาคเศรษฐกิจหลักของการเติบโต ได้แก่ ภาคการผลิตและภาคบริการ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ก้าวขึ้นไปสู่ห่วงโซ่มูลค่าสูงขึ้น ผ่านการผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น ควบคู่กับการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจฐานความรู้

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา การเติบโตของกำลังแรงงานประจำถิ่นของสิงคโปร์เริ่มชะลอตัว และเข้าสู่ภาวะทรงตัว สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ประเทศจำเป็นต้องปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่รูปแบบการเติบโตที่ขับเคลื่อนด้วยผลิตภาพเป็นหลัก โดยมีคณะกรรมการผลิตภาพแห่งชาติและการศึกษาต่อเนื่อง และคณะกรรมการด้านทักษะ นวัตกรรม และผลิตภาพ ได้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการปรับโครงสร้างดังกล่าว ในปี 2016 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเศรษฐกิจแห่งอนาคต (Committee on the Future Economy: CFE) เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจในการเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างครั้งสำคัญของเศรษฐกิจโลก สิงคโปร์ได้เริ่มดำเนินโครงการการเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรม (Industry Transformation Programme: ITP) ในปี 2016 โดยจัดทำและขับเคลื่อนแผนที่การเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรม (Industry Transformation Maps: ITMs) สำหรับ 23 สาขาอุตสาหกรรม กระบวนการดังกล่าวอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาเศรษฐกิจแห่งอนาคต (Future Economy Council: FEC) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน แผนที่ ITMs ได้รวบรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรมของสิงคโปร์ให้พร้อมสำหรับอนาคต พร้อมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่แรงงานและภาคธุรกิจในการคว้าโอกาสใหม่ ๆ อุตสาหกรรมทั้ง 23 สาขาภายใต้โครงการ ITP ครอบคลุมประมาณร้อยละ 80 ของเศรษฐกิจสิงคโปร์ ในแต่ละอุตสาหกรรม แผนที่ ITMs ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาในช่วงระยะเวลา 5 ปี โดยบูรณาการแผนงานภายใต้สี่เสาหลัก ได้แก่ ผลิตภาพ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การค้าและการขยายสู่ต่างประเทศ และงานและทักษะ ต่อมา แผนที่ ITMs ได้รับการปรับปรุงผ่านกระบวนการ ITM 2025 โดยเพิ่มเสาหลักด้านความยืดหยุ่นและความยั่งยืน เพื่อสะท้อนความสำคัญของประเด็นเหล่านี้ต่อการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจในระยะยาว โครงการ ITP ยังได้ต่อยอดจุดแข็งด้านความร่วมมือแบบไตรภาคีของสิงคโปร์ โดยขยายความเป็นหุ้นส่วนทั้งภายในและข้ามอุตสาหกรรม และระดมการดำเนินการในวงกว้างเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง การร่วมมือแบบและพัฒนาแผนที่ ITMs เปิดพื้นที่ ให้ผู้นำธุรกิจ ขบวนการแรงงาน สมาคมการค้าและหอการค้า ตลอดจนสถาบันการศึกษา ได้เชื่อมโยงและทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ร่วมกันต่อแรงงาน ภาคธุรกิจ และประเทศโดยรวม

ความพยายามดังกล่าวได้สร้างแรงส่งที่ชัดเจนต่อการเปลี่ยนผ่านของเศรษฐกิจ ภาคธุรกิจตอบรับเชิงบวกต่อการเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยตระหนักถึงความจำเป็นในการนำดิจิทัลมาใช้ ปรับปรุงกระบวนการดำเนินธุรกิจ และยกระดับผลิตภาพแรงงาน ตัวอย่างเช่น เกือบทุกกิจการที่เข้าร่วมการสำรวจธุรกิจแห่งชาติปี 2022/2023 ยอมรับถึงความสำคัญของการเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 61

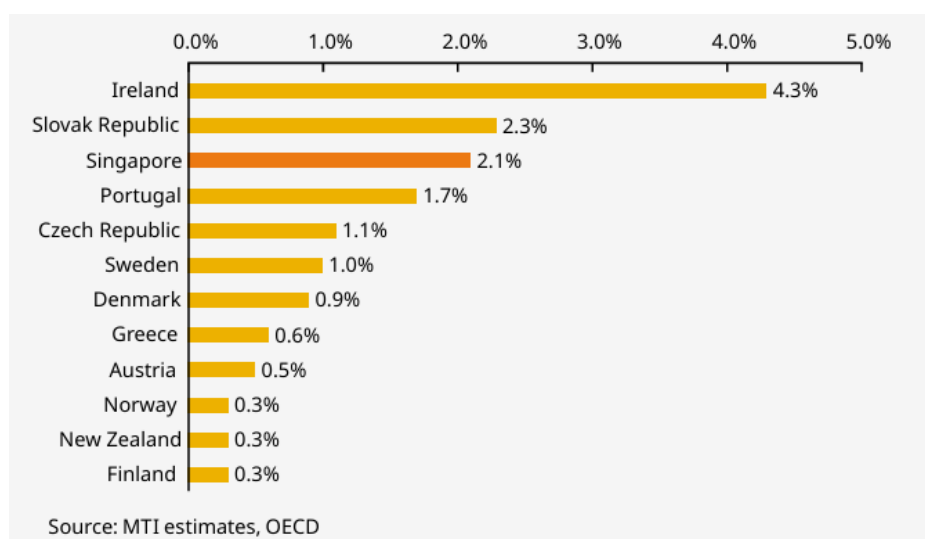
ในการสำรวจปี 2016/2017 ขณะเดียวกัน แรงงานได้เข้าร่วมโครงการ SkillsFuture อย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับและปรับทักษะให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต แม้ต้องเผชิญกับแรงกดดันจากเศรษฐกิจโลก และการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง สิงคโปร์ยังคงรักษาสถานะเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงที่สุดของโลก โดยในปี 2024 สิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับเป็นอันดับหนึ่งในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันโลกของสถาบัน IMD ระหว่างปี 2016–2023 เศรษฐกิจสิงคโปร์มีอัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มที่แท้จริงเฉลี่ยร้อยละ 2.8 ต่อปี สูงกว่าประเทศพัฒนาแล้วขนาดเล็กอื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นประเทศเศรษฐกิจพัฒนาแล้ว (แผนภาพที่ 1) ในช่วงเวลาเดียวกัน ผลผลิตแรงงานของสิงคโปร์วัดจากมูลค่าเพิ่มที่แท้จริงต่อชั่วโมงทำงาน เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 2.1 ต่อปี ซึ่งอยู่ในระดับที่แข็งแกร่งเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ (แผนภาพที่ 2,3) รายได้แรงงานก็เพิ่มขึ้นควบคู่กัน โดยรายได้มีฐานของแรงงานประจำถิ่นเต็มเวลาเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 1.5 ต่อปีในเชิงมูลค่าที่แท้จริง ตั้งแต่ปี 2016 ถึง 2023

แผนภาพที่ 1 : การเปรียบเทียบระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเติบโตของมูลค่าเพิ่มที่แท้จริง (ร้อยละต่อปี) ปี 2016-2023

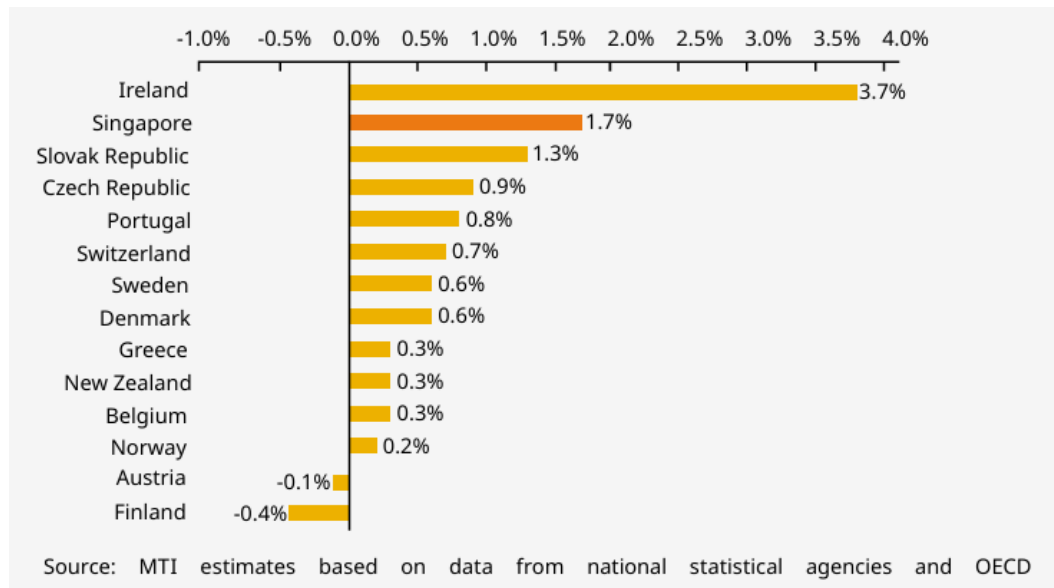
ที่มา :Transforming the Singapore Economy Report , 2024

แผนภาพที่ 2 : การเปรียบเทียบระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเติบโตของมูลค่าเพิ่มที่แท้จริงต่อชั่วโมงการทำงาน (ร้อยละต่อปี) ปี 2016-2023

ที่มา :Transforming the Singapore Economy Report , 2024

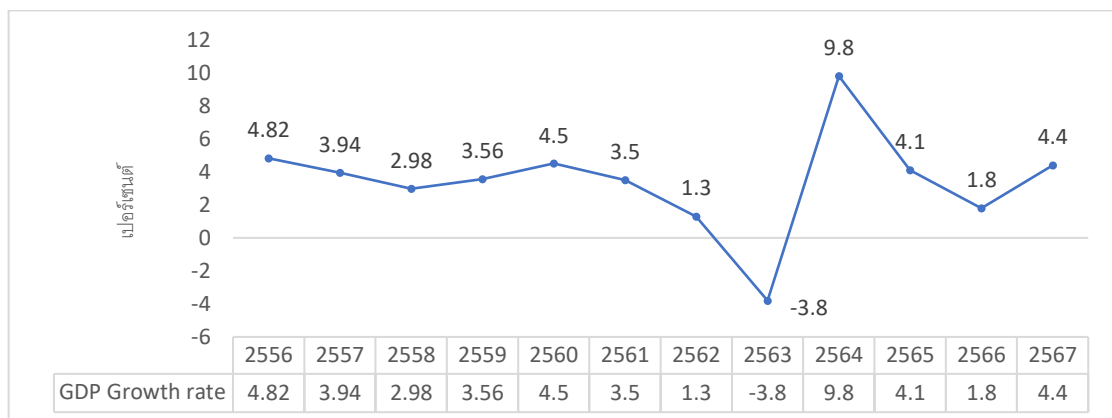
แผนภาพที่ 3 : การเปรียบเทียบระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเติบโตของมูลค่าเพิ่มที่แท้จริงต่อคนงาน (ร้อยละต่อปี) ปี 2016-2023

ที่มา :Transforming the Singapore Economy Report , 2024

การพัฒนาและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศสิงคโปร์ในช่วงที่ผ่านมา จากค่าของ GDP Growth rate (แผนภาพที่ 4) สะท้อนให้เห็นถึงพลวัตของประเทศเศรษฐกิจเปิดขนาดเล็กที่สามารถปรับตัวต่อวิกฤตการณ์โลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหากพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) จะพบว่าในช่วงก่อนปี 2563 สิงคโปร์มีการเติบโตในระดับปานกลางระหว่างร้อยละ 2.98 ถึง 4.82 จนกระทั่งเผชิญกับจุดต่ำสุดจากการระบาดของโควิด-19 ในปี 2563 ที่ส่งผลให้เศรษฐกิจหดตัวลงร้อยละ -3.8 อย่างไรก็ตาม มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจและการฟื้นตัวของภาคบริการทำให้ GDP พุ่งสูงขึ้นถึงร้อยละ 9.8 ในปีต่อมา และแม้จะมีการชะลอตัวลงในปี 2566 แต่เศรษฐกิจสิงคโปร์ก็กลับมาขยายตัวได้ที่ระดับร้อยละ 4.4 ในปี 2567 โดยมีภาคบริการทางการเงิน เทคโนโลยีสารสนเทศ พินเทค และปัญญาประดิษฐ์เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญ ที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างต่อเนื่อง

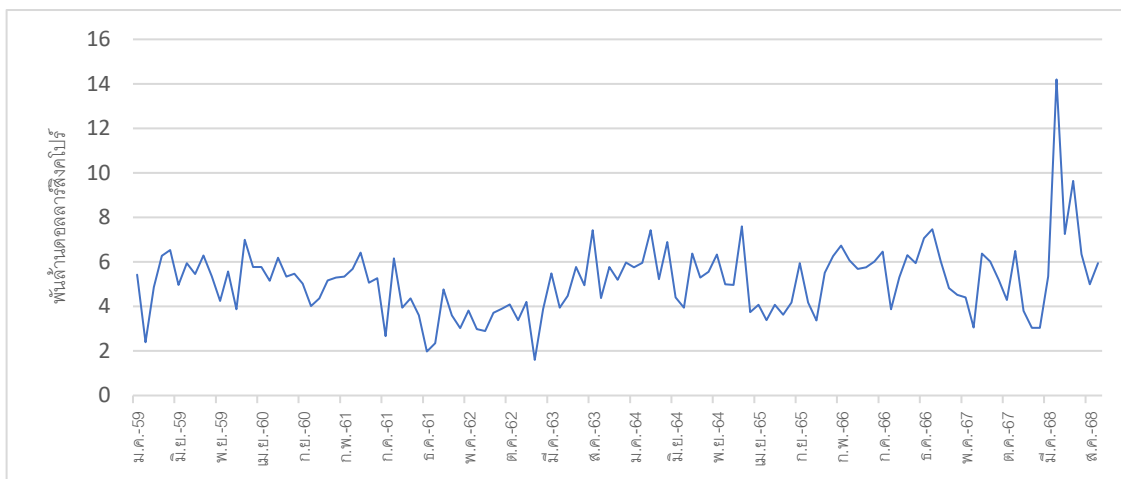
แผนภาพที่ 4 : GDP Growth rate ของประเทศสิงคโปร์ ปี 2556 ถึง 2567

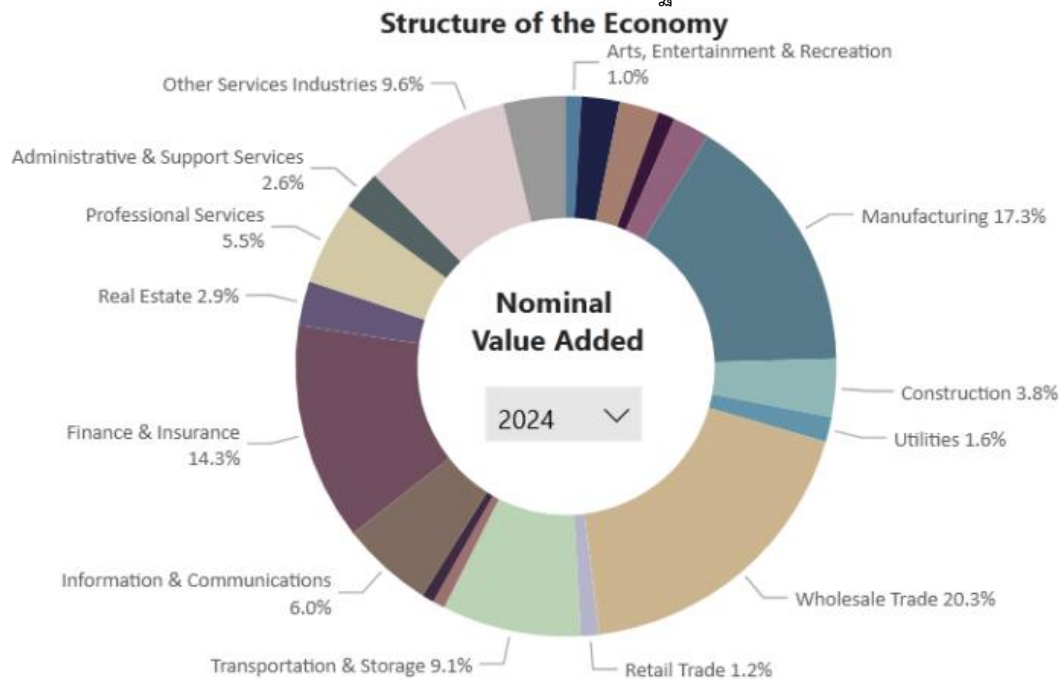
ที่มา : Trading Economics

ด้านดุลการค้า ของประเทศสิงคโปร์มีความผันผวนตามวัฏจักรเศรษฐกิจโลกและปัจจัยภายในประเทศ (แผนภาพที่ 5) โดยดุลการค้าของสิงคโปร์อยู่ในระบบเกินดุลอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงสถานะการส่งออกที่มีมูลค่าสูงกว่าการนำเข้า และแสดงถึงความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจสิงคโปร์ในตลาดโลกอย่างมีเสถียรภาพ โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ดุลการค้าของสิงคโปร์ยังคงรักษาระดับบวกไว้ได้ สะท้อนถึงโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ บริการทางการเงิน และโลจิสติกส์ ซึ่งได้รับผลกระทบในระดับจำกัดเมื่อเทียบกับภาคการท่องเที่ยวหรือบริการที่ต้องพึ่งพาการเดินทางระหว่างประเทศ

แผนภาพที่ 5 : ดุลการค้าของสิงคโปร์ มกราคม 2559 – สิงหาคม 2568

แผนภาพที่ 6 : โครงสร้างทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ ปี 2567

ที่มา : Ministry of Trade and Industry Singapore, 2025

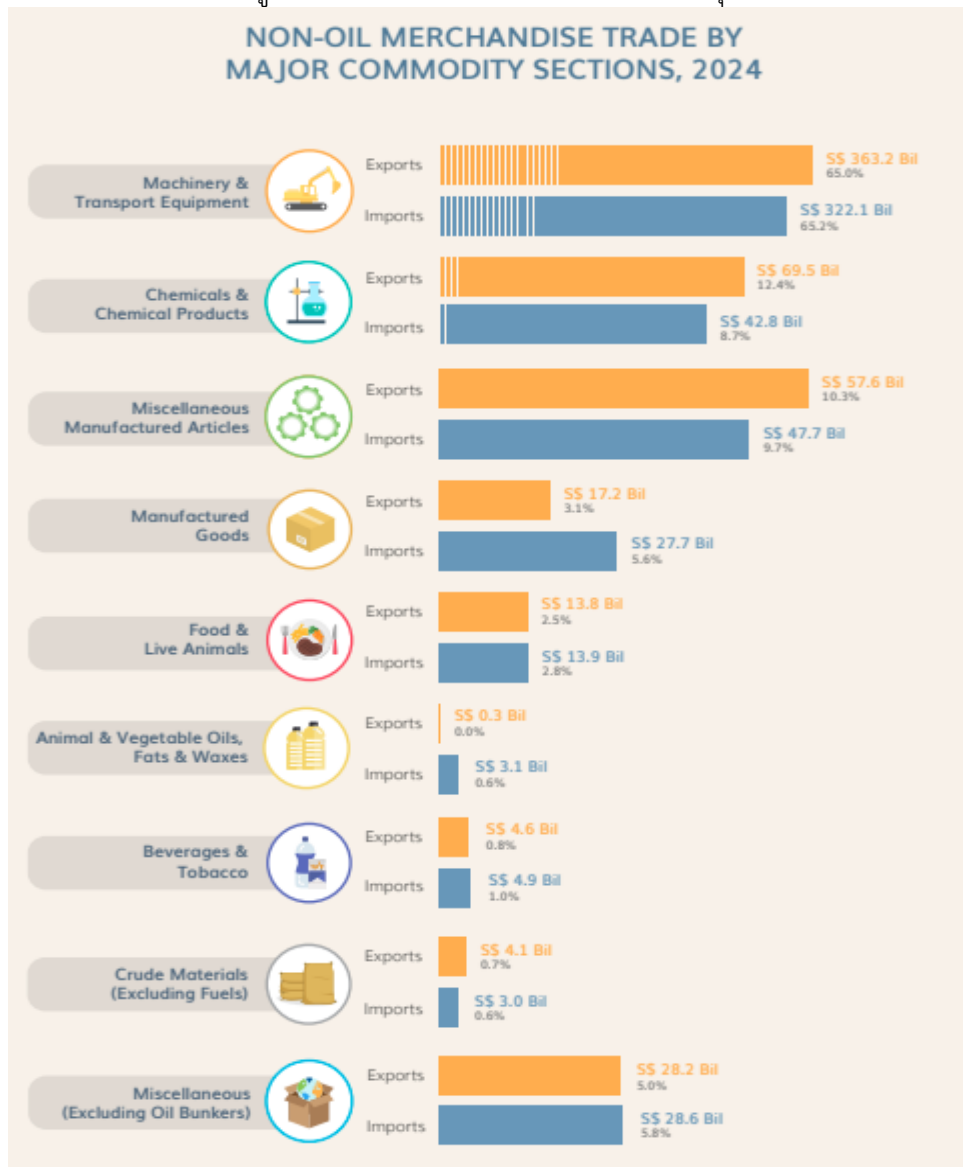
1) ภาคบริการ

ภาคการบริการของสิงคโปร์มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยคิดเป็นสัดส่วนมากกว่าสองในสามของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และยังคงเป็นกลไกหลักในการสร้างรายได้ การจ้างงาน และการรักษาสถานะของประเทศในฐานะศูนย์กลางเศรษฐกิจระดับโลก (International Monetary Fund, 2025; Ministry of Trade and Industry Singapore, 2025) โดยภาคค้าส่งมีสัดส่วนสูงสุดที่ร้อยละ 20.3 (แผนภาพที่ 6) สะท้อนบทบาทของสิงคโปร์ในฐานะศูนย์กลางการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการเป็นจุดกระจายสินค้าภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาคการเงินและการประกันภัยมีสัดส่วนร้อยละ 14.3 สิงคโปร์ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในศูนย์กลางทางการเงินที่มีความโปร่งใสและมีเสถียรภาพสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก การพัฒนาบริการทางการเงินดิจิทัล และฟินเทคได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากรัฐบาล เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากภาคการเงินแล้ว ภาคการขนส่งและโลจิสติกส์ยังคงมีบทบาทสำคัญ โดยมีสัดส่วนที่ร้อยละ 9.1 เนื่องจากสิงคโปร์เป็นศูนย์กลางการเดินเรือและการบินที่เชื่อมโยงภูมิภาคกับเศรษฐกิจโลก ท่าเรือสิงคโปร์และสนามบินชางงีได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการเติบโตของการค้าและการท่องเที่ยว แม้จะเผชิญกับความผันผวนจากเศรษฐกิจโลกและต้นทุนพลังงานที่สูงขึ้น แต่ภาคบริการด้านโลจิสติกส์ยังคงรักษาความสามารถในการแข่งขันผ่านการลงทุนในเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบอัตโนมัติ ในส่วนของภาคการท่องเที่ยว เริ่มฟื้นตัวหลังจากการหยุดชะงักในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยรัฐบาลได้ดำเนินมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และการจัดกิจกรรมระดับนานาชาติ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและนักลงทุนเข้าสู่ประเทศ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวและบริการ เช่น โรงแรม ศูนย์ประชุม และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีส่วนช่วยเสริมสร้างบทบาทของสิงคโปร์ในฐานะศูนย์กลางการประชุมและการท่องเที่ยวระดับโลก (Singapore Tourism Board, 2025)

2) ภาคการผลิต

สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางการผลิตและกระจายสินค้าเทคโนโลยีระดับโลก มีสัดส่วนภาคการผลิตที่ร้อยละ 17.3 (แผนภาพที่ 6) โดยสินค้าในหมวด เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง ถือเป็นอุตสาหกรรมสำคัญ โดยครองสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 65 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด หรือคิดเป็น 363.2 พันล้านดอลลาร์สิงคโปร์ (แผนภาพที่ 7) ในขณะเดียวกัน สัดส่วนการนำเข้าในหมวดเดียวกันนี้ก็สูงถึงร้อยละ 65.2 ซึ่งบ่งชี้ว่าสิงคโปร์มีบทบาทเป็นตัวกลางในห่วงโซ่อุปทาน ที่มีการนำเข้าชิ้นส่วนเทคโนโลยีมาเพื่อประกอบหรือส่งออกต่อไปยังภูมิภาคอื่น

แผนภาพที่ 7 : มูลค่าการนำเข้าและส่งออกสินค้าไม่รวมกลุ่มน้ำมันปี 2567

ที่มา : Statistic Singapore

สิงคโปร์มีข้อจำกัดด้านพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ รัฐบาลจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคการผลิตโดยมุ่งเน้นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและใช้เทคโนโลยีเป็นฐานสำคัญ อาทิ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเคมีคอนดักเตอร์ (คิดเป็นร้อยละ 40 ของผลผลิตทั้งหมด) เทคโนโลยีชีวการแพทย์ รวมถึงการผลิตที่อาศัยระบบอัตโนมัติและดิจิทัล การลงทุนอย่างต่อเนื่องในโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนา ส่งผลให้สิงคโปร์สามารถคงบทบาทในฐานะศูนย์กลางการผลิตที่เชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ministry of Trade and Industry Singapore, 2025; World Bank, 2025) อย่างไรก็ตาม ภาคการผลิตของสิงคโปร์ยังเผชิญแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ความตึงเครียดทางการค้า และการดำเนินนโยบายการเงินแบบเข้มงวดของประเทศเศรษฐกิจหลัก ซึ่งส่งผลต่อการลงทุนและการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันการแข่งขันจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีต้นทุนแรงงานต่ำกว่า เช่น เวียดนามและมาเลเซีย ทำให้สิงคโปร์จำเป็นต้องเร่งยกระดับประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรมแห่งอนาคต

3) ภาคเกษตรกรรม

ภาคเกษตรกรรมของสิงคโปร์มีลักษณะเฉพาะ จากข้อจำกัดด้านพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้ไม่สามารถพึ่งพาการผลิตแบบดั้งเดิมเพื่อรองรับความต้องการภายในประเทศได้อย่างเพียงพอ โดยเมื่อพิจารณาในหมวดสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น อาหารและสัตว์มีชีวิต รวมถึงน้ำมันพืช (แผนภาพที่ 7) จะพบว่าสิงคโปร์มีสัดส่วนการนำเข้าที่สูงกว่าการส่งออกอย่างชัดเจน สิ่งนี้เน้นย้ำถึงข้อจำกัดทางทรัพยากรธรรมชาติของประเทศที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าปัจจัยพื้นฐานจากภายนอกเพื่อการบริโภคภายในประเทศ รัฐบาลจึงกำหนดทิศทางการพัฒนาไปสู่เกษตรกรรมเชิงนวัตกรรม โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น ฟาร์มแนวตั้ง ระบบควบคุมสภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีชีวภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการผลิตอาหาร เดิมสิงคโปร์ตั้งเป้าหมาย “30 by 30” เพื่อผลิตอาหารภายในประเทศให้ได้ร้อยละ 30 ภายในปี 2030 อย่างไรก็ตาม ในปี 2025 รัฐบาลได้ปรับเป้าหมายเชิงนโยบายใหม่ โดยมุ่งให้สามารถผลิตไฟเบอร์และโปรตีนได้ร้อยละ 20 ของการบริโภคภายในปี 2035 ซึ่งสะท้อนการปรับยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและความเป็นจริงทางเศรษฐกิจ (British Chamber of Commerce Singapore, 2025; The Straits Times, 2025)

ในเชิงมูลค่าเศรษฐกิจ ภาคเกษตรกรรมของสิงคโปร์ในปี 2025 คาดว่าจะมีมูลค่าการผลิตประมาณ 175.58 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.35 ต่อปีในช่วงปี 2025–2030 อย่างไรก็ตาม สิงคโปร์ยังคงพึ่งพาการนำเข้าผลิตภัณฑ์เกษตรเป็นหลัก โดยมีมูลค่านำเข้าประมาณ 4.55 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่มูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรอยู่ที่ราว 1.64 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยในระยะกลาง (Statista, 2025) โดยควบคู่กันนี้ รัฐบาลได้ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ผ่านข้อตกลงการค้าระดับรัฐต่อรัฐ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบข้อมูลเกษตรอัจฉริยะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานและการกระจายสินค้าในตลาดโลก

2. นโยบายการพัฒนาประเทศที่สำคัญ

2.1 นโยบายด้านเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม

สิงคโปร์ดำเนินยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ (ปี 2560 - 2570) ซึ่งมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลและการใช้นวัตกรรม รัฐบาลสิงคโปร์เตรียมปรับแนวทางฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยเน้นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างรัฐบาล ภาคธุรกิจ และแรงงาน การพัฒนาทักษะแรงงานโดยให้ความสำคัญกับการวิจัย การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence-AI) และการเป็นแรงงานฝีมือขั้นสูง รวมถึงพยายามผลักดันให้ SMEs ขยายธุรกิจสู่ระดับภูมิภาค สิงคโปร์ตั้งเป้าหมายเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) การเชื่อมโยงด้านการทำธุรกิจกับต่างประเทศ และอุตสาหกรรมผลิตขั้นสูงภายในปี 2030

ในปี 2566 สิงคโปร์ได้ประกาศวิสัยทัศน์ Singapore Economy 2030¹ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมสิงคโปร์ (MTI) ในหัวข้อ “Singapore Economy 2030: Building a Vibrant Economy, Nurturing Enterprises” ซึ่งเน้นการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจของสิงคโปร์ในระยะยาว ควบคู่ไปกับการช่วยเหลือภาคเอกชนสิงคโปร์ที่เผชิญกับความท้าทายทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน และการพัฒนาระบบนิเวศทางธุรกิจของสิงคโปร์ให้เข้มแข็ง โดยขับเคลื่อนแผน Singapore Economy 2030 ใน 4 การกิจสำคัญ ดังนี้

(1) ภาคการผลิต (Manufacturing 2030) สิงคโปร์ตั้งเป้าหมายจะเป็นศูนย์กลางด้านนวัตกรรมทางธุรกิจและแหล่งรวมผู้มีศักยภาพสูง (talent) ในภาคการผลิตขั้นสูงของโลก และตั้งเป้าหมายจะขยายภาคการผลิตในปี 2573 เพิ่มขึ้นร้อยละ 50 จากปี 2563 และคาดว่าจะสร้างงานมากกว่า 4,600 ตำแหน่ง โดยใช้มาตรการดึงดูดการลงทุน เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การสนับสนุนให้วิสาหกิจดึงดูดและพัฒนาเส้นทางอาชีพของ talents จากทั่วโลก และการแสวงหาโอกาสในสาขาใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ และหุ่นยนต์/AI

(2) ภาคบริการ (Services 2030) สิงคโปร์ตั้งเป้าหมายจะเป็นศูนย์กลางธุรกิจด้านไลฟ์สไตล์และการท่องเที่ยว โดยเน้นความยั่งยืนและการเปลี่ยนสู่ดิจิทัล อาทิ การใช้เทคโนโลยี light-touch experiences และการเป็นจุดหมายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยตั้งเป้าหมายจะเพิ่มมูลค่าของภาคบริการที่ทันสมัย ทั้งภาคการเงิน การสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และบริการมืออาชีพอย่างน้อยร้อยละ 50 และสร้างงานกว่า 100,000 ตำแหน่ง รวมถึงส่งเสริมสถานะของสิงคโปร์ในการเป็นประตูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่สามารถกระตุ้นการเติบโตของทั้งบริษัทข้ามชาติและธุรกิจท้องถิ่นของสิงคโปร์เอง นอกจากนี้ สิงคโปร์จะขยายเครือข่ายการจัดทำความตกลงเศรษฐกิจดิจิทัล และเศรษฐกิจสีเขียวกับต่างประเทศ และมุ่งพัฒนาภาคบริการตามแผน Industry Transformation Map

(3) ภาคการค้า (Trade 2030) สิงคโปร์ตั้งเป้าหมายจะเป็นศูนย์กลางการค้าโลกและเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานของโลกต่อไป โดยเจริญความสัมพันธ์ทางการค้ากับนานาประเทศ ทั้งนี้ สิงคโปร์จะดึงดูดผู้ค้าจากทั่วโลกให้มาดำเนินธุรกิจการค้ากับบริษัทในสิงคโปร์ และใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความตกลงการค้าเสรี (FTA) 27 ฉบับ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงทางการค้าใหม่ ๆ รวมทั้งเพิ่มความยืดหยุ่นทางการค้า และใช้ประโยชน์จากธุรกิจที่ยังมีโอกาสเติบโต เช่น สินค้าที่ส่งเสริมความยั่งยืน

(4) ภาคธุรกิจ (Enterprise 2030) สิงคโปร์วางกลยุทธ์ที่จะสร้างและพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนในสิงคโปร์ให้มีความพร้อมและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขันได้ในระดับโลก เช่น ขอรืเริ่ม Singapore Global Enterprises โดยเน้นการส่งเสริมให้วิสาหกิจและผู้ประกอบการของสิงคโปร์มีศักยภาพใน 4 ด้านสำคัญ คือ ความยั่งยืน ความเป็นสากล การเปลี่ยนสู่ดิจิทัล และนวัตกรรม

แผนการสนับสนุนภาคธุรกิจของสิงคโปร์ระยะสั้นและระยะยาว

การสนับสนุนในระยะสั้น เพื่อช่วยให้ภาคเอกชนรับมือกับความตึงเครียดทางการเงินและราคาพลังงานที่สูงขึ้น รัฐบาลสิงคโปร์จะขยายระยะเวลาโครงการการจัดหาสนับสนุนเงินแก่ภาคธุรกิจไปจนถึงมีนาคม 2567 รวมทั้งสนับสนุนเงินสูงสุดร้อยละ 70 แก่ธุรกิจภาคบริการด้านอาหาร การผลิตอาหาร และการค้าปลีก ที่มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

¹ ที่มา “ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์ thaibizsingapore.com”

<https://thaibizsingapore.com/news/main/directions/mti-singapore-economy-2030/>

การเสริมสร้างการได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้แก่

(1) การดึงดูดนักลงทุนและบริษัทข้ามชาติ โดยเพิ่มเงินสนับสนุนจำนวน 4,000 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ ในกองทุนเพิ่มผลผลิตของชาติ (National Productivity Fund)

(2) การสนับสนุนธุรกิจในการลดคาร์บอน โดยขยายเวลาโครงการ Enterprise Development Grant (EDG) จนถึงมีนาคม 2567

(3) สนับสนุนเศรษฐกิจสีเขียวแบบครบวงจรตามข้อริเริ่ม Green Economy Regulatory Initiative (GERI) เพื่อช่วยลดระยะเวลาในการอนุมัติสำหรับธุรกิจที่ต้องการใช้และพัฒนานวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน แต่เผชิญอุปสรรคด้านกฎระเบียบ

การสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจ เพื่อก้าวสู่ระดับสากล การเปลี่ยนสู่ดิจิทัล และการสร้างสรรค์นวัตกรรม เช่น การเพิ่มเงิน 150 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ ในกองทุน Co-Investment Fund แก่ธุรกิจ SMEs ที่มีศักยภาพ รวมถึงการสนับสนุนธุรกิจท้องถิ่นผ่านโครงการฝึกอบรม Heartland Innovation and Transformation (HIT) Programme และการพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อภาคเอกชนในการทดลองหรือทดสอบแผนธุรกิจและการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและพนักงานเอกชน

การจัดซื้อจำกัดด้านทรัพยากร โดยเน้น

(1) ด้านแรงงาน คือ การเพิ่มขีดความสามารถ ทักษะของแรงงาน โดยใช้ประโยชน์จากดิจิทัลเพื่อเพิ่มผลผลิต

(2) การเปลี่ยนแปลงสู่ธุรกิจคาร์บอนต่ำ ควบคู่กับการสรรหาแหล่งพลังงานทางเลือก/พลังงานทดแทน และการสร้างความร่วมมือที่แข็งแกร่งกับพันธมิตร ทั้งในระดับภูมิภาคและโลก

การกระชับความร่วมมือกับต่างประเทศในทุกระดับ โดยการจัดทำความตกลงทางเศรษฐกิจและการค้า กับพันธมิตรที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกัน รวมถึงในระดับสมาคมและหอการค้าต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขยายการเข้าถึงโอกาสใน ต่างประเทศของธุรกิจสิงคโปร์

ในปี 2568 อุตสาหกรรมการผลิตของสิงคโปร์กำลังเผชิญกับความท้าทายจากแรงกดดันทางภูมิรัฐศาสตร์และจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขัน นาย Lennon Tan ประธานสมาพันธ์การผลิต แห่งสิงคโปร์ (Singapore Manufacturing Federation – SMF) เสนอให้นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ประกาศมาตรการสนับสนุนเพื่อเสริมสร้าง ความแข็งแกร่งของภาคอุตสาหกรรมการผลิต โดย SMF ได้เสนอแนวทาง 6 เสาหลักเชิงกลยุทธ์² ได้แก่

1) การเร่งการเปลี่ยนผ่านสู่ความยั่งยืน (Accelerating the green transition) เสนอให้รัฐบาลพิจารณาเงินอุดหนุนสำหรับผู้ผลิตที่จะเปลี่ยนไปใช้อุปกรณ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น รถไฟฟ้าและแผงโซลาร์เซลล์ เพื่อช่วยลดต้นทุนในการนำเทคโนโลยีที่ประหยัดพลังงานมาใช้

2) การพัฒนาทักษะบุคลากรให้เท่าทันเทคโนโลยีใหม่ (Enhancing workforce development in emerging technologies) สนับสนุนโครงการพัฒนาทักษะในเทคโนโลยีใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และหุ่นยนต์ รวมถึงการสนับสนุนการฝึกอบรมผ่านโครงการ SkillsFuture เนื่องจากอุปสงค์ด้านแรงงานคุณภาพที่เพิ่มขึ้นเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมยุคดิจิทัล

3) การสนับสนุนการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศและเพิ่มความยืดหยุ่นทางการค้า (Supporting internationalization and trade resilience) จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการค้าระดับภูมิภาคเพื่อช่วย SMEs

² ที่มา “ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์ thaibizsingapore.com”
<https://thaibizsingapore.com/news/main/directions/smf2025/>

ให้สามารถเข้าสู่ตลาดและการกระจายการส่งออกไปยังภูมิภาคอาเซียนและเศรษฐกิจเกิดใหม่อื่น ๆ เพื่อลดการพึ่งพาตลาดเดียว

4) การส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงสู่ Industry 5.0 (Facilitating the shift to Industry 5.0) ให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาในเทคโนโลยีที่ขับเคลื่อนด้วย AI และเทคโนโลยีที่ยั่งยืน รวมถึงขยายโครงการนำร่องสำหรับการทดสอบหุ่นยนต์ร่วมและเซ็นเซอร์อัจฉริยะในสภาพแวดล้อมจริง

5) การส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Improving small and medium-sized enterprises' access to capital) ขยายเงื่อนไขของผู้เข้าร่วมโครงการ Enterprise Financing Scheme เสนอพันธบัตรดอกเบี้ยต่ำสำหรับ SMEs และส่งเสริมการเข้าถึงเงินทุนให้ง่ายขึ้น

6) การเพิ่มความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และบริษัทข้ามชาติ (MNCs) (Boosting collaboration between SMEs and MNCs) จัดตั้งโปรแกรมความร่วมมือด้านนวัตกรรมระหว่าง MNCs กับ SMEs รวมถึงให้เงินสนับสนุนหรือนโยบายดึงดูดแก่ MNCs ที่พร้อมสนับสนุนหรือควมรวม SMEs เพื่อช่วยให้ MNCs ปฏิบัติตามมาตรฐานสากล

จะเห็นได้ว่านโยบายของภาคอุตสาหกรรมสิงคโปร์สะท้อนถึงความสามารถในการวางแผนระยะยาวและความมุ่งมั่นที่จะสร้างระบบเศรษฐกิจที่สมดุลและแข่งขันได้ในระดับสากล และการเตรียมพร้อมรับมือกับความท้าทายในปัจจุบันผ่านการลงทุนในเทคโนโลยี การพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ และการสนับสนุน SMEs ให้เติบโตไปพร้อมกับเศรษฐกิจโลก ทั้งหมดนี้คือกลยุทธ์ที่ไม่เพียงช่วยให้ภาคอุตสาหกรรมอยู่รอดเท่านั้น แต่ยังสร้างความเจริญรุ่งเรืองในอนาคตอย่างยั่งยืนด้วย

2.2 นโยบายด้านประชากรและสังคม

สำนักงานพัฒนาประชากรและศักยภาพบุคลากรแห่งชาติ (National Population and Talent Division – NPTD) เผยแพร่รายงานประจำปี Population in Brief 2025 ซึ่งนำเสนอแนวโน้มประชากรของสิงคโปร์ถึงเดือนมิถุนายน 2568 โดยรายงานดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ด้านประชากรเพื่อใช้เชื่อมโยงข้อมูลกับนโยบายด้านแรงงาน เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการวางแผนเชิงนโยบายของรัฐบาล โดยประชากรสิงคโปร์เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 จากปีก่อนหน้า เป็นจำนวนรวม 6.11 ล้านคน โดยแบ่งออกเป็นพลเมืองสิงคโปร์ (citizen) จำนวน 3.66 ล้านคน และผู้พำนักถาวร (permanent resident) จำนวน 0.54 ล้านคน ส่วนที่เหลือเป็นผู้ที่ไม่มีถิ่นพำนักถาวร (non-resident) จำนวน 1.91 ล้านคน โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานในภาคก่อสร้าง มีปัจจัยหลักมาจากอุปสงค์ในภาคแรงงานของโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ (mega project) โดยอัตราการจ้างงานชาวต่างชาติยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

แนวโน้มสำคัญของโครงสร้างประชากรสิงคโปร์สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ โดยพบว่าพลเมืองสิงคโปร์มีแนวโน้มแต่งงานช้าลงและมีบุตรน้อยลง ขณะเดียวกันสัดส่วนผู้สูงอายุอายุ 65 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.7 ของพลเมืองทั้งหมด และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 24 ภายในปี 2573 ซึ่งจะส่งผลให้สิงคโปร์เข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super-Aged Society) ภายในปี 2026 นอกจากนี้ สัดส่วนประชากรวัยทำงาน (อายุ 20 – 64 ปี) ลดลงเหลือร้อยละ 59.8 ทำให้อัตราส่วนแรงงานต่อผู้สูงอายุ (Old-age support ratio) ลดลงจาก 10.5 ในปี 2010

เหลือเพียง 3.3 ในปี 2025 สะท้อนถึงความท้าทายด้านแรงงานและภาระทางสังคมที่สิงคโปร์ต้องเผชิญในอนาคตอันใกล้³

รัฐบาลสิงคโปร์ได้ให้ความสำคัญกับประชากรทุกช่วงวัยและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2568 นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ นายลอร์เรนซ์ หว่อง ได้กล่าวสุนทรพจน์เนื่องในวันชาติ⁴ ว่าสิงคโปร์สามารถผ่านพ้นวิกฤตโควิด-19 มาได้ ไม่เพียงเพราะมาตรการของภาครัฐ แต่เพราะพลังของเจตจำนงร่วมของประชาชน หรือที่เรียกว่า “จิตวิญญาณแห่งสิงคโปร์” และหากต้องการเดินหน้าต่อเกินกว่าช่วง SG60 สิงคโปร์จำเป็นต้องเป็นสังคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ที่ทุกคนเติบโตไปด้วยกัน โดยสุนทรพจน์ดังกล่าวมี 10 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

(1) โครงการฝึกงานใหม่ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา (ITE) โพลีเทคนิค และมหาวิทยาลัย โดยรัฐจะเป็นผู้ให้ทุนสนับสนุนเพื่อตอบสนองต่อความกังวลเรื่องการหางานในสถานะเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน

(2) การจับคู่ตำแหน่งงานโดยสภาพพัฒนาชุมชน (CDCs) ด้วยเครือข่ายที่เข้มแข็งกับผู้ประกอบการ ร้านค้า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงพันธมิตรในชุมชน CDCs จึงมีศักยภาพในการเชื่อมโยงผู้หางานเข้ากับตำแหน่งงานที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ต้องการทำงานใกล้บ้าน

(3) การปรับปรุงโครงการ SkillsFuture Level-Up เปิดตัวในปี 2567 เพื่อช่วยให้ชาวสิงคโปร์อายุ 40 ปีขึ้นไปสามารถพัฒนาทักษะใหม่ได้ โดยผู้เข้าร่วมโครงการจะได้รับเครดิต SkillsFuture จำนวน 4,000 เหรียญสิงคโปร์ และค่าฝึกอบรมสูงสุด 3,000 เหรียญสิงคโปร์ต่อเดือน เป็นระยะเวลาไม่เกิน 24 เดือน หากผู้เข้าร่วมต้องลาหยุดงานเพื่อศึกษาแบบเต็มเวลา

(4) โครงการ Age Well Neighbourhoods เพื่อสนับสนุนผู้สูงอายุ พื้นที่บริการที่เป็นจุดเชื่อมต่อ เช่น ศูนย์ส่งเสริมการสูงอายุ จะถูกออกแบบให้ผู้สูงอายุเข้าถึงได้ง่ายขึ้น บริการที่บ้าน เช่น งานซ่อมแซมง่าย ๆ และตรวจสุขภาพพื้นฐาน จะได้รับการขยายเพิ่มเติม โดยเจ้าหน้าที่ดูแลเฉพาะจะเข้าเยี่ยมผู้สูงอายุเป็นประจำ และเป็นผู้ตอบสนองเบื้องต้นในกรณีฉุกเฉิน บริการด้านสุขภาพจะถูกยกระดับให้ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากขึ้น โดยโครงการนี้เป็นส่วนขยายของโครงการระดับชาติที่มีอยู่แล้ว Age Well SG

(5) การเข้มงวดต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า (Vaping) ปัจจุบันบุหรี่ไฟฟ้าถูกจัดการเหมือนบุหรี่ทั่วไป โดยมีการปรับเงินผู้ฝ่าฝืน แต่เร็ว ๆ นี้จะถูกจัดการเหมือนยาเสพติด พร้อมบทลงโทษที่เข้มงวดมากขึ้น

(6) การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) อย่างมีประสิทธิภาพ สิงคโปร์จะใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อยกระดับผลผลิตและสร้างคุณค่าใหม่ในทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจ รัฐบาลจะสนับสนุนและเสริมศักยภาพให้ทุกธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้สามารถใช้ AI อย่างมีประสิทธิภาพและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน พร้อมทำงานร่วมกับสหภาพแรงงานและแรงงานเพื่อปรับโครงสร้างงาน และสร้างทักษะให้ผู้ปฏิบัติงาน

(7) การเสริมสร้างความปลอดภัยออนไลน์สำหรับเด็ก รัฐบาลกำลังศึกษาวิธีสนับสนุนผู้ปกครองในการเสริมสร้างความปลอดภัยออนไลน์ให้เด็ก ๆ โดยอ้างอิงจากประสบการณ์ของประเทศที่ออกกฎหมายควบคุมการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียสำหรับผู้เยาว์

³ ที่มา “ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์ thaibizsingapore.com”

<https://thaibizsingapore.com/news/sub/policies/population-manpower-sg/>

⁴ ที่มา “ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์ thaibizsingapore.com”

<https://thaibizsingapore.com/news/sub/economics/ageing-society-ai-sustainability/#74f152e9-d4f6-445e-80f3-537964d3d176>

(8) ช่องทางเพิ่มเติมให้ชาวสิงคโปร์มีเสียงและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย นอกเหนือจากกิจกรรม hackathons คณะกรรมการพลเมือง และคณะกรรมการเยาวชน ที่รัฐบาลได้จัดตั้งขึ้นเป็นช่องทางให้ประชาชนร่วมสร้างแนวทางแก้ไข

(9) วิทยาลัย Singapore College of Islamic Studies แห่งใหม่จะมีวิทยาเขตของตนเอง

(10) การพัฒนาพื้นที่ในอนาคตและการป้องกันชายฝั่ง ด้านตรวจ Woodlands จะขยายใหญ่ขึ้นเป็น 5 เท่า พื้นที่อุตสาหกรรมยืดหยุ่นจะถูกสร้างขึ้นรอบสถานีเชื่อมต่อ Johor Bahru–Singapore Rapid Transit System Link เพื่อรองรับธุรกิจที่ต้องการใช้ประโยชน์เต็มที่จากเขตเศรษฐกิจพิเศษ Johor–Singapore นอกจากนี้ จะพัฒนาพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัยใหม่ ทำให้ Woodlands กลายเป็นศูนย์กลางที่ทันสมัยในขณะเดียวกัน การป้องกันชายฝั่งจะได้รับการยกระดับทั่วเกาะ เช่น โครงการ Long Island สำหรับแนวชายฝั่งทางตะวันออกเฉียงใต้ และงานป้องกันรอบอ่าว Changi

2.2.1 นโยบายส่งเสริมการมีบุตร

รัฐบาลสิงคโปร์ได้ออกมาตรการสนับสนุนครอบครัวที่มีบุตรสามคนขึ้นไป ได้แก่ การปรับเพิ่มเงินสนับสนุนก้อนแรก (First Step Grant) ในบัญชี Child Development Account (CDA) สำหรับบุตรคนที่สามและคนต่อ ๆ ไป เป็น 10,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ (จากเดิม 5,000 ดอลลาร์สิงคโปร์) พร้อมเพิ่มเงินสมทบเข้าบัญชี MediSave 5,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ สำหรับมารดาที่มีบุตรสามคนขึ้นไป และมอบเครดิต LifeSG 1,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อปี สำหรับบุตรคนที่สามเป็นต้นไปจนบุตรอายุถึง 6 ปี

2.2.2 นโยบายและระบบดูแลผู้สูงอายุของสิงคโปร์

รัฐบาลสิงคโปร์ได้กำหนดแนวทางเชิงนโยบายที่ครอบคลุมและยั่งยืนเพื่อเตรียมพร้อมรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยยึดหลัก “ทั้งสังคม” (Whole-of-Society Approach) เป็นกรอบดำเนินงานหลัก ซึ่งสะท้อนถึงการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร และชุมชน ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรฐานสากลภายใต้กรอบขององค์การอนามัยโลก (WHO) ผ่านเครือข่ายเมืองและชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Global Network for Age-friendly Cities and Communities)⁵ ในปี 2566 รัฐบาลได้เปิดตัวโครงการ Age Well SG ซึ่งเป็นแผนระดับชาติล่าสุดที่มุ่งสร้างความพร้อมเชิงโครงสร้างเพื่อรองรับประชากรสูงวัย โดยมีสามเสาหลักสำคัญ ได้แก่

1) การส่งเสริมการสูงวัยอย่างมีพลัง (Encouraging Active Aging) ผ่านการขยายศูนย์ Active Aging Centres (AACs) โดยศูนย์เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นจุดเชื่อมโยงกับโครงการ Healthier SG ซึ่งเน้นการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันและการสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่ดีในระยะยาว ให้เป็นพื้นที่กลางของชุมชนเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมและสุขภาพ

2) การสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีความต้องการการดูแลในชุมชน (Strengthening Community Support for Seniors with Care Needs) เป็นอาสาสมัครในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยมีการจัดฝึกอบรมและให้การสนับสนุนผ่านศูนย์ Active Ageing Centres โดยมุ่งบูรณาการบริการด้านสุขภาพและสังคมเข้าไว้ด้วยกันในระดับพื้นที่

3) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Enhancing the Built Environment) เพื่อให้เหมาะสมกับการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ โดยเน้นการเข้าถึง การพัฒนาบริการดูแลที่บ้าน และบริการดูแลร่วมกันในสถานที่พักอาศัย การเดินทางที่ปลอดภัยและความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตอย่างมีอิสระและได้รับการดูแลที่เหมาะสมในสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคย

⁵ ที่มา “ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์ thaibizsingapore.com”
<https://thaibizsingapore.com/news/main/strategies/sg-aging-society/>

ระบบการดูแลผู้สูงอายุในสิงคโปร์มีความหลากหลายและครอบคลุม โดยมีผู้ให้บริการจากภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยมีจุดเน้น 10 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1	การส่งเสริมการจ้างงานและความสามารถในการทำงาน โดยเน้นการสร้างสถานที่ทำงานที่ไม่จำกัดอายุและการพัฒนาทักษะตลอดชีวิต
ด้านที่ 2	การเรียนรู้ตลอดชีวิต สะท้อนแนวคิดว่าการศึกษามีไม่จำกัดอายุ
ด้านที่ 3	การส่งเสริมการอาสาสมัครในกลุ่มผู้สูงวัย เพื่อให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าและมีส่วนร่วมในสังคม
ด้านที่ 4	สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เน้นการส่งเสริมสุขภาพเชิงป้องกันและการดูแลสุขภาพจิตควบคู่กันไป
ด้านที่ 5	การสร้างเชื่อมโยงทางสังคมและการมีส่วนร่วมระหว่างคนทุกช่วงวัย
ด้านที่ 6	บริการดูแลผู้สูงอายุถูกออกแบบให้รองรับการใช้ชีวิตในบ้านอย่างมีอิสระและปลอดภัย
ด้านที่ 7	ด้านที่อยู่อาศัย มุ่งเน้นการออกแบบและปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนไปของผู้สูงอายุ
ด้านที่ 8	การคมนาคม มุ่งปรับประสบการณ์การเดินทางให้เหมาะสมกับผู้สูงวัย
ด้านที่ 9	การพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้เป็นมิตรกับผู้สูงวัยมากขึ้น ทั้งในด้านการเข้าถึงความปลอดภัยและความสะดวกสบาย
ด้านที่ 10	การวิจัยด้านการสูงวัย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการทำความเข้าใจความต้องการของผู้สูงอายุ และส่งเสริมนวัตกรรมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากร

ในปี 2568 โครงสร้างประชากรสูงวัยที่เพิ่มขึ้นทำให้ภาครัฐต้องพิจารณาระบบดูแลผู้สูงอายุ ระบบสาธารณสุข และการจัดสรรงบประมาณในระยะยาว และได้เร่งดำเนินมาตรการต่าง ๆ⁶ ได้แก่

(1) ด้านการสนับสนุนทางการเงิน งบประมาณปี 2568 ระบุให้มีการสมทบเงินสูงสุด 1,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อปี เข้าบัญชี MediSave สำหรับผู้มีอายุ 55 – 70 โดยเริ่มต้นเดือนมกราคม 2570

(2) ด้านความเป็นอยู่ รัฐบาลสิงคโปร์ได้เปิดตัวแผนระดับชาติ Age Well SG³ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2568 โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงวัย สนับสนุนการใช้ชีวิตสูงวัยอย่างมีคุณภาพ (active aging) และเสริมสร้างชุมชนให้พร้อมสนับสนุนดูแลผู้สูงอายุ โดยมีโครงการสำคัญ อาทิ โครงการ Age Well Neighborhoods มุ่งสนับสนุนให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอย่างอิสระในชุมชน ลดการพึ่งพาบ้านพักคนชรา และลดความโดดเดี่ยวทางสังคม โครงการ Silver Upgrading Programme & Estate Upgrading Programme ช่วยปรับปรุงอาคารที่อยู่อาศัย (HDB) ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และโครงการ Enhancement for Active Seniors (EASE) เพิ่มอุปกรณ์สำหรับผู้สูงอายุในอาคาร HDB เช่น สายชำระ (bidet sprays) และเก้าอี้อาบน้ำแบบพับได้ เป็นต้น

2.2.3 นโยบายและมาตรการภาคแรงงานในสิงคโปร์ (Labour Market Situation)

แรงงานในสิงคโปร์มีความรู้ความสามารถและทักษะสูง โดยมีปัจจัยหนุนสำคัญด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้รับการจัดอันดับด้านทรัพยากรมนุษย์ (World Talent Ranking 2023) ปี 2566 ในอันดับที่ 8 จาก 64 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก โดยสถาบัน ระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา (International Institute for Management Development: IMD) (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, กุมภาพันธ์ 2567)

⁶ ที่มา “ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์ thaibizsingapore.com”

<https://thaibizsingapore.com/news/sub/policies/population-manpower-sg/>

จากรายงาน Labour Market Report 2Q 2025⁷ ของกระทรวงแรงงานสิงคโปร์ (Ministry of Manpower – MOM) ซึ่งเผยแพร่เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2568 ระบุว่าตลาดแรงงานโดยรวมในไตรมาสที่ 2/2568 ยังคงมีเสถียรภาพ การจ้างงานผู้มีถิ่นพำนักถาวรยังคงขยายตัวในภาคส่วนที่มีการเติบโตสูง ในขณะที่ตลาดแรงงานชะลอตัวในบางภาคส่วนที่มุ่งเน้นการส่งออก ส่วนการจ้างงานผู้มีถิ่นพำนักถาวรเพิ่มขึ้นจากผู้ถือใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) ในภาคการก่อสร้าง และภาคการขนส่ง เช่น คนขับรถบัสและรถบรรทุก ทั้งนี้ อัตราการว่างงานโดยรวมในเดือนมิถุนายน 2568 ยังคงอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 2 ยังคงมีจำนวนตำแหน่งงานว่างมากกว่าผู้หางาน โดยมีอัตราส่วนอยู่ที่ 1.35 ขณะที่อัตราการเลิกจ้างยังอยู่ในระดับต่ำเพียง 1.4 ต่อพนักงาน 1,000 คน สะท้อนให้เห็นถึงความยืดหยุ่นและความมั่นคงของตลาดแรงงานสิงคโปร์ แม้อยู่ท่ามกลางความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจโลก

สิงคโปร์มีนโยบายด้านแรงงานและการจ้างงานโดยเน้นการยกระดับทักษะแรงงาน สนับสนุนบัณฑิตจบใหม่ และเพิ่มความยืดหยุ่นของตลาดแรงงาน เพื่อชดเชยจำนวนแรงงานที่ลดลง ได้แก่

(1) การพัฒนาทักษะและสนับสนุนนายจ้าง

รัฐบาลสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับการยกระดับทักษะของแรงงานเพื่อชดเชยจำนวนแรงงานที่ลดลง โดยสนับสนุนนายจ้างผ่านหลายโครงการ ได้แก่โครงการ Career Conversion Programmes (CCPs) ช่วยให้พนักงานฝึกฝนทักษะใหม่เพื่อเข้าสู่บทบาทงานที่เติบโตและมีโอกาสดีในระยะยาว โครงการ Mid-Career Pathways Programme ช่วยฝึกอบรมพนักงานประจำแบบเต็มเวลาที่มีประสบการณ์ระดับหนึ่งอายุ 40 ปีขึ้นไป โครงการ Productivity Solutions Grant – Job Redesign (PSG-JR) ช่วยให้องค์กรออกแบบรูปแบบการทำงานใหม่ (Job Redesign) เพื่อยกระดับประสิทธิภาพแรงงาน และ SkillsFuture Enterprise Credit มอบเครดิต 10,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ ให้แก่องค์กรเพื่อนำไปใช้ในโครงการพัฒนาแรงงาน (เริ่มต้นปี 2569)

(2) การสนับสนุนแรงงานและผู้ว่างงาน

รัฐบาลได้จัดตั้งโครงการ Career Health SG เพื่อส่งเสริมให้ชาวสิงคโปร์บริหารจัดการเส้นทางอาชีพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านเครื่องมือ CareersFinder บนเว็บไซต์ MyCareersFuture และมีบริการให้คำปรึกษาด้านอาชีพโดย Workforce Singapore (WSG) และ NTUC’s Employment and Employability Institute นอกเหนือจากนี้ ยังมีโครงการ SkillsFuture Level-Up Programme ที่มุ่งพัฒนาทักษะแรงงานให้มีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น และโครงการ SkillsFuture Jobseeker Support ซึ่งเริ่มดำเนินการในปี 2568 ให้เงินช่วยเหลือชั่วคราวสูงสุด 6,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ ภายใน 6 เดือน สำหรับผู้ที่ตกงานโดยไม่สมัครใจ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระขณะหางานใหม่

รัฐบาลสิงคโปร์ได้ขับเคลื่อนโครงการ Skills Future เปิดตัวในปี 2567 เพื่อให้เกิดการเข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและเป็นกลไกเชิงยุทธศาสตร์เพื่อปรับปรุงทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับพลวัตของเศรษฐกิจยุคใหม่ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีมูลค่าเพิ่มสูง อาทิ เทคโนโลยีชีวภาพ วิทยาการข้อมูล และนวัตกรรมการเงินดิจิทัล โดยระบบ Skills Future Credit เป็นเครื่องมือทางการเงินแก่พลเมืองอายุ 25 ปีขึ้นไป โดยเริ่มที่มูลค่า 500 ดอลลาร์สิงคโปร์ มีลักษณะเป็นเครดิตส่วนบุคคลที่ไม่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดหรือโอนสิทธิ์ได้ แต่จะได้รับการเติมวงเงินเป็นระยะตามกรอบนโยบาย เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงหลักสูตรกว่า 12,500 รูปแบบตามความถนัดส่วนบุคคล มีการจำแนกหลักสูตรให้สอดคล้องกับช่วงวัยและสถานะทางอาชีพ อย่างชัดเจน ซึ่งนอกจากตัวหลักสูตรแล้ว การบริหารจัดการข้อมูล ยังเป็นส่วนสำคัญผ่านพอร์ทัลต่างๆ

⁷ ที่มา “ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์ thaibizsingapore.com”

<https://thaibizsingapore.com/news/sub/policies/population-manpower-sg/#b55d87c6-cbc5-4272-b7ca-6e6cb37f8618>

เช่น My Skills Future สำหรับการเรียนรู้ครบวงจร และ Skills Framework ที่ระบุทักษะจำเป็นในแต่ละสาขาอาชีพ รวมถึงรายงาน Skills Demand for the Future Economy ซึ่งทำหน้าที่เป็นเข็มทิศนำทางให้กับภาคแรงงานและผู้ประกอบการในการคาดการณ์ความต้องการในอนาคต มีเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และสหภาพแรงงาน เพื่อให้เกิดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรม โดยมีการวางรากฐานผ่าน 8 องค์ความรู้หลักแห่งอนาคต ตั้งแต่การวิเคราะห์ข้อมูลไปจนถึงการแก้ปัญหาเมืองอัจฉริยะ ซึ่งถูกแบ่งระดับความเข้มข้นออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ขั้นพื้นฐาน ระดับกลาง และ ขั้นสูง ภายใต้การดูแลของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ เพื่อรับประกันคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการ ซึ่งการดำเนินงานของโครงการตั้งอยู่บนเสาหลักที่มุ่งสร้างความยั่งยืนให้กับตลาดแรงงาน ดังนี้

- (1) การชี้นำเส้นทางอาชีพ สนับสนุนให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาและอาชีพตามศักยภาพของตนเอง
- (2) การบูรณาการระบบฝึกอบรมพัฒนาระบบฝึกอบรมที่มีคุณภาพสูงและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของภาคธุรกิจ
- (3) การรับรองสมรรถนะตามทักษะ ส่งเสริมให้องค์กรยอมรับบุคลากรตามความเชี่ยวชาญจริงมากกว่าวุฒิการศึกษาเพียงอย่างเดียว
- (4) การปลูกฝังวัฒนธรรมการเรียนรู้ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวิถีปฏิบัติในสังคม

ในปี 2568 รัฐบาลมีนโยบายเพื่อช่วยให้ชาวสิงคโปร์อายุ 40 ปีขึ้นไปสามารถพัฒนาทักษะใหม่ได้ โดยผู้เข้าร่วมโครงการจะได้รับเครดิต SkillsFuture จำนวน 4,000 เหรียญสิงคโปร์ และค่าฝึกอบรมสูงสุด 3,000 เหรียญสิงคโปร์ต่อเดือน เป็นระยะเวลาไม่เกิน 24 เดือน หากผู้เข้าร่วมต้องลาหยุดงานเพื่อศึกษาแบบเต็มเวลา

ตารางที่ 1 การจำแนกหลักสูตรให้สอดคล้องกับช่วงวัยและสถานะทางอาชีพ

กลุ่มเป้าหมาย	รูปแบบโปรแกรมและหลักสูตรหลัก
นักเรียน-นักศึกษา	เน้นการฝึกงานขั้นสูงในสถาบัน ITE และวิทยาลัยโพลีเทคนิค เพื่อสร้างประสบการณ์ในสภาพแวดล้อมการทำงานจริง
บัณฑิตจบใหม่	หลักสูตร Work-Study Diploma/Degree ที่ผสมผสานการเรียนรู้ทฤษฎีเข้ากับการปฏิบัติงานเชิงลึก 12-36 เดือน
แรงงานระดับกลาง (Mid-career)	โปรแกรมเสริมทักษะเพื่อการเปลี่ยนผ่านอาชีพ (Reskilling) ทั้งแบบเต็มเวลาและนอกเวลา
แรงงานสูงวัย (40-50 ปีขึ้นไป)	โปรแกรมเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อรักษาการจ้างงานหรือยกระดับสู่ตำแหน่งงานที่ก้าวหน้าขึ้น

- (3) การขยายอายุเกษียณและการจ้างงานต่อหลังเกษียณ

รัฐบาลสิงคโปร์ได้ดำเนินนโยบายขยายอายุการทำงาน เพื่อรองรับโครงสร้างประชากรสูงวัย และรักษาศักยภาพของแรงงานที่มีประสบการณ์ โดยออกกฎหมาย Retirement and Re-employment Act (RRA) กำหนดให้อายุเกษียณขั้นต่ำ อยู่ที่ 63 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2565 และจะเพิ่มเป็น 64 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2569 และอายุการจ้างงานต่อหลังเกษียณ (Re-employment age) กำหนดให้นายจ้างต้องเสนอโอกาสการทำงานต่อแก่พนักงานที่ถึงอายุเกษียณแล้วจนถึง อายุ 68 ปี (ซึ่งได้ปรับเพิ่มจาก 67 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2565) และจะขยายเป็น 69 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2569 กฎหมายดังกล่าวยังระบุชัดเจนว่านายจ้างไม่สามารถเลิกจ้างพนักงานเพียงเพราะอายุ และต้องพิจารณาเสนอการจ้างงานต่อให้กับผู้ที่มีผลการทำงาน

น่าพอใจและมีสุขภาพแข็งแรงเพียงพอที่จะปฏิบัติงานต่อไป ทั้งนี้มาตรการดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อให้แรงงานอาวุโสมีส่วนร่วมในตลาดแรงงานต่อไป ลดแรงกดดันด้านแรงงาน และส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว

2.3 นโยบายด้านดิจิทัล และเทคโนโลยีใหม่

ภาคดิจิทัลของสิงคโปร์ได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2567 มูลค่าของเศรษฐกิจดิจิทัลอยู่ที่ประมาณ 128.1 พันล้านดอลลาร์สิงคโปร์ หรือคิดเป็นร้อยละ 18.6 ของ GDP และยังคงเติบโตเข้าสู่ปี 2568 โดยได้รับแรงหนุนจากการแพร่หลายของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในภาคธุรกิจและบริการ การพัฒนาเชิงโครงสร้างดังกล่าวทำให้สิงคโปร์สามารถรักษาสถานะในฐานะศูนย์กลางเทคโนโลยีระดับโลกได้อย่างมั่นคง แม้จะเผชิญกับแรงกดดันจากภายนอก เช่น มาตรการภาษีของสหรัฐฯ และความผันผวนทางเศรษฐกิจโลก (Broadsheet Asia, 2025)

รัฐบาลสิงคโปร์โดยสำนักงาน Infocomm Media Development Authority (IMDA) ได้เผยแพร่รายงาน *Singapore Digital Economy Report 2025* ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการเร่งรัดการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจดิจิทัล โดยเน้นการสร้างความพร้อมของแรงงานและธุรกิจให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ได้อย่างเต็มที่ รัฐบาลยังได้ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เช่น เครือข่าย 5G การพัฒนาแพลตฟอร์มข้อมูล และการส่งเสริมการใช้ AI ในภาคการผลิตและบริการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการดำเนินงาน (Infocomm Media Development Authority, 2025) โดยมีเป้าหมายให้สิงคโปร์เป็นหนึ่งในผู้นำศูนย์กลางปัญญาประดิษฐ์ของโลก และเป็นอันดับหนึ่งในภูมิภาคอาเซียน โดยเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2566 ได้ประกาศแผนยุทธศาสตร์ AI แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (Singapore National AI Strategy 2.0: NAIS 2.0) มีสาระสำคัญคือการเพิ่มผู้เชี่ยวชาญด้าน AI เป็น 15,000 คน หรือคิดเป็น 3 เท่าของผู้เชี่ยวชาญด้าน AI ทั้งหมดในประเทศภายใน 3-5 ปีข้างหน้า ด้วยการยกระดับทักษะ แรงงานในประเทศ และการจ้างงานจากต่างประเทศ รวมถึงการจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนา และจัดตั้งโครงการพัฒนาโมเดล ด้านภาษา AI แห่งแรกในภูมิภาค เพื่อดึงดูดคนเก่งระดับโลกและกระตุ้นการลงทุนในประเทศ ทั้งนี้ สิงคโปร์คาดการณ์ว่า ตลาด AI ในประเทศจะมีโอกาสขยายตัวถึง 16,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายใน ปี 2573 ด้วยอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 42 ต่อปี อีกทั้งรัฐบาลยังส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนสูงถึงร้อยละ 1.92 ของ GDP ในปี 2565 โดยสิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับด้านนวัตกรรม ปี 2566 ในอันดับที่ 5 จาก 64 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก โดย IMD

2.4 นโยบายด้านการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

รัฐบาลสิงคโปร์มีนโยบาย กฎระเบียบ และมาตรการส่งเสริมการทำธุรกิจที่หลากหลาย ครอบคลุมนโยบาย ด้านภาษี การอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจ และนโยบายส่งเสริมการทำธุรกิจในสาขาเป้าหมาย ดังนี้

(1) อำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ โดยมีระบบออนไลน์เพื่อให้นักลงทุนต่างชาติสามารถ สืบค้นข้อมูลที่จำเป็นในการทำธุรกิจ รวมถึงตรวจสอบข้อมูลการดำเนินการได้โดยง่ายและสะดวกรวดเร็ว และมีระบบ BizFile+ ซึ่งเป็นระบบยื่นเอกสารแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่รวมข้อกำหนดด้านภาษีและธุรกิจทั้งหมดไว้ในแบบฟอร์มเดียว รวมถึงในปี 2562 หน่วยงานของสิงคโปร์ 3 หน่วยงาน ได้แก่ Economic Development Board, Enterprise Singapore (ESG) และ Info-communications Media Development Authority (IMDA) ได้ร่วมกันก่อตั้ง Digital Industry Singapore (DISG) เพื่อให้บริการแบบ One Window สำหรับองค์กรดิจิทัล โดย DISG จะทำหน้าที่สร้าง ระบบนิเวศทั้งเทคโนโลยีผู้บริโภคและเทคโนโลยีระดับองค์กร ในด้านเทคโนโลยี ผู้บริโภค จะช่วยให้บริษัทต่าง ๆ เข้าถึง ตลาดที่กำลังเติบโต โดยตลาดสำคัญ คือ ภูมิภาคเอเชีย เพื่อคว้าโอกาสในด้านต่าง ๆ เช่น บริการเรียกรถ อีคอมเมิร์ซ ฟินเทค และสื่อใหม่ ในด้านเทคโนโลยีระดับองค์กร จะใช้ประโยชน์จากเศรษฐกิจเดิมของประเทศที่ประกอบไปด้วย ภาคอุตสาหกรรมที่หลากหลายและมีการลงทุนอย่างต่อเนื่อง

เพื่อช่วยให้องค์กรสร้างโซลูชันดิจิทัลใหม่ในด้านต่าง ๆ เช่น ความปลอดภัยทางไซเบอร์ ปัญญาประดิษฐ์ การชำระเงิน และระบบคลาวด์ ที่สามารถขยายการเติบโตไปทั่วโลก

(2) กำหนดอัตราภาษีนิติบุคคลในระดับต่ำที่ร้อยละ 17

(3) มีกฎระเบียบที่สนับสนุนการลงทุนจากต่างชาติ อาทิ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มงวด และเป็นประเทศที่นักลงทุนรับรู้ว่ามีสภาพโปร่งใสมากที่สุดเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก จากการจัดอันดับการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ปี 2566 ในอันดับที่ 5 จาก 180 ประเทศ ที่จัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI)

(4) มีความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) จำนวน 28 ฉบับ กับ 65 ประเทศทั่วโลก นับเป็นประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่มี FTA กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมากที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนการลงทุน ที่สำคัญที่ส่งเสริมการเข้าสู่ตลาดในต่างประเทศ และลดอุปสรรคทางการค้าของนักลงทุน

(5) มีโครงสร้างพื้นฐานชั้นนำระดับโลก ทั้งระบบการสื่อสารคมนาคม เครือข่ายการขนส่ง โดยเฉพาะท่าเรือที่ทันสมัยที่สามารถเชื่อมโยงไปยังท่าเรือกว่า 600 แห่งทั่วโลก โดยในปี 2565 ท่าเรือของสิงคโปร์ ถูกจัดอยู่ในอันดับ 2 ของท่าเรือที่มีการขนถ่ายตู้คอนเทนเนอร์สูงสุดในโลกที่ 37.3 ล้าน TEUs³ (รองจากท่าเรือเซี่ยงไฮ้ ของจีนที่ 47.3 ล้าน TEUs) นอกจากนี้ยังได้ริเริ่มโครงการพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่ (Tuas Port) ที่มีการใช้ AI และระบบอัตโนมัติในการทำงาน โดยเริ่มดำเนินการเมื่อเดือนกันยายน 2565 และคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2583 (ค.ศ. 2040) ซึ่งจะกลายเป็นท่าเรือที่สามารถรองรับตู้คอนเทนเนอร์ได้มากที่สุดในโลกที่ 65 ล้าน TEUs ต่อปี (มากกว่าท่าเรือเซี่ยงไฮ้ ที่สามารถรองรับตู้คอนเทนเนอร์ได้สูงสุด 50 ล้าน TEUs ต่อปี)

(6) มีจุดเด่นด้านตำแหน่งที่ตั้งซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในภูมิภาคอาเซียน โดยตั้งอยู่บริเวณช่องแคบ มะละกา ซึ่งเป็นเส้นทางเดินเรือน้ำลึกที่เป็นช่องทางหลักในการขนส่งระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย โดยเส้นทางดังกล่าวมีเรือบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์แล่นผ่านราว 9 หมื่นลำต่อปีทำให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ (Logistics Hub) ที่สำคัญของภูมิภาคที่สามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก

3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสิงคโปร์

จากการพัฒนาทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ได้เริ่มดำเนินโครงการการเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรม (Industry Transformation Programme: ITP)⁸ ในปี 2016 โครงการดังกล่าวได้ถูกนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมผ่านการออกแบบนโยบาย การจัดสรรทรัพยากร และการบูรณาการการทำงานของภาครัฐ ภาคธุรกิจ และแรงงาน และเป็น “กลไกเชิงโครงสร้าง” ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจ เทคโนโลยี แรงงาน และขีดความสามารถของรัฐเข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้สิงคโปร์สามารถรักษาการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องแม้เผชิญข้อจำกัดด้านขนาดประเทศ ประชากร และความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ซึ่งสามารถวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จได้ ดังนี้

1) การวางกรอบคิดเชิงยุทธศาสตร์การเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรมเป็นกระบวนการระยะยาว ไม่ใช่โครงการระยะสั้น สิงคโปร์ออกแบบการเติบโตในอนาคตจากการเพิ่มผลิตภาพ มูลค่าเพิ่ม และความสามารถทางเทคโนโลยี กรอบคิดนี้ทำให้การดำเนินโครงการมีความต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนทิศทางตามวัฏจักรเศรษฐกิจหรือการเมือง และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ภาคเอกชนในการลงทุนระยะยาว โดยรัฐสิงคโปร์ทำหน้าที่กำหนดทิศทาง ส่งสัญญาณเชิงนโยบาย สนับสนุนการลงทุน ลดความเสี่ยง และเปิดพื้นที่ให้เกิดการทดลองนวัตกรรม ภาคธุรกิจจึงมีแรงจูงใจและความเป็นเจ้าของในกระบวนการเปลี่ยนผ่าน ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสความสำเร็จในระดับปฏิบัติการ

⁸ ที่มา : Transforming the Singapore Economy Report, 2024

2) **การออกแบบนโยบายและกรอบการทำงานที่ชัดเจน** รัฐบาลได้กำหนดกรอบการทำงานที่ชัดเจน โดยใช้แผนการเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรม (ITMs) เป็นเครื่องมือหลักในการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ระดับประเทศ เข้ากับการดำเนินการในระดับรายสาขา แทนการใช้มาตรการเดียวครอบคลุมทุกภาคเศรษฐกิจ โดยระบุ ทิศทางการพัฒนา โอกาสการเติบโต ความท้าทายเชิงโครงสร้าง และชุดมาตรการสนับสนุนที่สอดคล้อง กับบริบทของแต่ละสาขาอุตสาหกรรม แนวทางดังกล่าวช่วยให้การเปลี่ยนผ่านมีความชัดเจน ลดความไม่แน่นอน สำหรับภาคธุรกิจและแรงงาน และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการลงทุนภาครัฐกับการตัดสินใจของภาคเอกชน

3) **การพัฒนาทักษะแรงงานควบคู่ไปกับการเปลี่ยนผ่านของอุตสาหกรรม** สิงคโปร์ ให้ความสำคัญกับการยกระดับและปรับทักษะแรงงานอย่างเป็นระบบ ผ่านโครงการ SkillsFuture และมาตรการสนับสนุนด้านการฝึกอบรมอื่น ๆ ภายใต้อาเซียน ITMs ได้มีการกำหนดกรอบทักษะ (Skills Frameworks) สำหรับ แต่ละอุตสาหกรรม เพื่อระบุทักษะที่จำเป็นในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงเส้นทาง อาชีพที่ชัดเจนสำหรับแรงงาน แนวทางดังกล่าวช่วยให้แรงงานสามารถวางแผนการพัฒนาทักษะของตนเองได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน นายจ้างสามารถออกแบบงานใหม่และปรับโครงสร้างการทำงานให้สอดคล้อง กับเทคโนโลยีและกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงไป การเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดระหว่างการพัฒนาอุตสาหกรรม และการพัฒนาทักษะแรงงานถือเป็นจุดเด่นสำคัญของโมเดลการเปลี่ยนผ่านของสิงคโปร์ จึงเป็นกลไกสำคัญ ที่ทำให้การยกระดับอุตสาหกรรมประสบความสำเร็จ โดยเปลี่ยนเทคโนโลยีพร้อมกับการเปลี่ยนแรงงาน ให้แรงงานได้รับการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ ทำให้การลงทุนในเทคโนโลยี การปรับกระบวนการผลิต และการพัฒนาทักษะแรงงานเกิดขึ้นพร้อมกัน และเสริมแรงซึ่งกันและกัน

4) **การยกระดับผลิตภาพและการนำดิจิทัลมาใช้เป็นรากฐานของการเปลี่ยนผ่าน** การเพิ่มผลิตภาพ เป็นแกนกลางของการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ เนื่องจากข้อจำกัดด้านแรงงานและทรัพยากร ภายในประเทศ รัฐบาลจึงมุ่งสนับสนุนให้ภาคธุรกิจ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นำเทคโนโลยี ดิจิทัล ระบบอัตโนมัติ และโซลูชันขั้นสูงมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการผลิตและการให้บริการ ได้มีการพัฒนา โครงการสนับสนุนที่ออกแบบเฉพาะสำหรับแต่ละอุตสาหกรรม เช่น แพคเกจดิจิทัลมาตรฐาน โครงการปรับปรุง กระบวนการทำงาน และแพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง เพื่อช่วยลดต้นทุนในการปรับตัวและเร่งการนำเทคโนโลยี ไปใช้ในวงกว้าง การดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกิจการ แต่ยังเป็นปัจจัย สำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพของงานและทักษะแรงงาน

5) **สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ และแรงงาน (tripartism) หนึ่งในปัจจัยสำคัญ** ที่ทำให้การเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ประสบความสำเร็จ คือความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่าง ภาครัฐ ภาคธุรกิจ และขบวนการแรงงาน กลไกภาคีสามฝ่ายช่วยให้การออกแบบและดำเนินนโยบายคำนึงถึง ผลกระทบต่อทุกฝ่าย ลดแรงต้านต่อการเปลี่ยนแปลง และสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการเปลี่ยนผ่าน การมีส่วนร่วมของสหภาพแรงงานและสมาคมวิชาชีพช่วยให้การปรับโครงสร้างงานและการยกระดับทักษะ เป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นธรรม ขณะเดียวกัน ภาคธุรกิจมีบทบาทสำคัญในการลงทุน ปรับกระบวนการผลิต และสร้างงานใหม่ที่มีคุณภาพสูงขึ้น ความร่วมมือดังกล่าวทำให้การเปลี่ยนผ่านไม่ใช่เพียงการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ แต่เป็นการปรับตัวของสังคมโดยรวม

6) **การลงทุนอย่างต่อเนื่องในนวัตกรรม การวิจัยพัฒนา และเทคโนโลยีขั้นแนวหน้า** สิงคโปร์ ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านนวัตกรรมและการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อสนับสนุนการเติบโตในระยะยาว รัฐบาลได้ลงทุนอย่างต่อเนื่องในโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัย สถาบันวิจัยระดับแนวหน้า และการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคอุตสาหกรรมเป็นกลไกสำคัญ ที่ทำให้ สามารถยกระดับอุตสาหกรรมไปสู่กิจกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง

7) การขยายการค้าและการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกอย่างมียุทธศาสตร์ ในฐานะเศรษฐกิจเปิดขนาดเล็ก สิงคโปร์ยังคงพึ่งพาการค้าและการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกเป็นแหล่งสำคัญของการเติบโต รัฐบาลได้สนับสนุนให้ภาคธุรกิจขยายตลาดไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะในสาขาที่สิงคโปร์มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ พร้อมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของกิจการให้สามารถดำเนินธุรกิจในตลาดโลกที่มีความซับซ้อนมากขึ้น มาตรการดังกล่าวครอบคลุมทั้งการสนับสนุนด้านข้อมูลตลาด การสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างประเทศ และการใช้ประโยชน์จากความตกลงทางการค้าเสรีและความตกลงเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อเปิดโอกาสใหม่ให้แก่ภาคธุรกิจสิงคโปร์ การเชื่อมโยงเชิงรุกกับเศรษฐกิจโลกยังช่วยเสริมสร้างความยืดหยุ่นของเศรษฐกิจในภาวะที่สภาพแวดล้อมระหว่างประเทศมีความผันผวนสูง

4. การวิเคราะห์ผลกระทบจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ต่อโอกาสและความท้าทายของเศรษฐกิจและแรงงานไทย

สิงคโปร์เป็นหนึ่งในเศรษฐกิจที่เปิดกว้างและมีการขยายตัวโดดเด่นในช่วงที่ผ่านมา โดยอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ GDP ของสิงคโปร์เติบโตร้อยละ 5.7 ในไตรมาสที่สี่ของปี 2568 ขยายตัวร้อยละ 4.8 ในปี 2568 ซึ่งเป็นระดับสูงสุดตั้งแต่ปี 2564 (Ministry of Trade and Industry Republic of Singapore ,2026) แม้จะมีความผันผวนจากปัจจัยภายนอก เช่น ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์และความไม่แน่นอนของอุปสงค์โลก ประสบการณ์ของสิงคโปร์ชี้ให้เห็นว่า การเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจที่ประสบความสำเร็จต้องอาศัยวิสัยทัศน์ระยะยาว ความต่อเนื่องของนโยบาย และความสามารถในการปรับตัวเชิงนโยบายให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง การออกแบบกลไกที่เชื่อมโยงการพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาทักษะแรงงาน และการเปิดสู่เศรษฐกิจโลกเข้าด้วยกัน เป็นหัวใจของการสร้างการเติบโตที่ยั่งยืนและครอบคลุม โครงสร้างเศรษฐกิจสิงคโปร์ที่เป็นศูนย์กลางบริการและการผลิตเทคโนโลยีขั้นสูงมีผลสะท้อนมายังประเทศไทยในหลายมิติ โดยเฉพาะในด้านการค้า การลงทุน และห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ ผลจากการเติบโตทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ต่อโอกาสและสร้างความท้าทายที่สำคัญต่อเศรษฐกิจและแรงงานของไทย สามารถวิเคราะห์ได้หลายมิติ ดังนี้

4.1 โอกาสของประเทศไทย

1) การค้า

การเติบโตของสินค้านำเข้าที่ใช้เทคโนโลยีสูงจากสิงคโปร์เปิดโอกาสให้ไทยขยายการส่งออกสินค้าอุปกรณ์เทคโนโลยีสนับสนุนและบริการขนส่งระหว่างประเทศ ส่งผลต่อการแข่งขันด้านการดึงดูด FDI (Foreign Direct Investment) ของไทย โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและบริการเชิงสมัยใหม่

2) การลงทุน

มาตรการของรัฐบาลสิงคโปร์ สะท้อนถึงความมุ่งมั่นที่จะรักษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการค้าและการลงทุนระยะยาว ซึ่งจะช่วยให้สิงคโปร์คงความเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภูมิภาคต่อไปได้อย่างมั่นคง เป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยขยายการลงทุนและสร้างความร่วมมือกับภาคธุรกิจสิงคโปร์ได้มากขึ้น โดยเฉพาะในด้านนวัตกรรม เช่น เทคโนโลยีดิจิทัลและ AI การศึกษาและฝึกอบรมบุคลากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงธุรกิจและบริการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุและสุขภาพ

3) ห่วงโซ่อุปทานภูมิภาค

สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ระดับภูมิภาค และความเชื่อมโยงทางอุตสาหกรรมกับไทยช่วยเพิ่มความต้องการในเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานระดับภูมิภาค โดยเฉพาะในภาคการผลิตอิเล็กทรอนิกส์

และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประเทศไทยมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าระดับโลกในฐานะผู้ผลิตชิ้นส่วนและสินค้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ และซัพพลายเชนที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีขั้นสูง ซึ่งเป็นโอกาสในการเพิ่ม การส่งออกสินค้าและบริการและการลงทุนข้ามพรมแดน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร อาหาร และ การท่องเที่ยว

4) พันธมิตรทางธุรกิจ

โดยกรอบความตกลงทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค เช่น RCEP และ CPTPP และความร่วมมือทางธุรกิจในระดับภาคเอกชนระหว่างสองประเทศ กำลังขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญ เช่น ความร่วมมือด้าน fintech และการค้าระหว่างสมาคมผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนการสร้างพันธมิตรธุรกิจระยะยาว และการขยายโอกาสด้านการการค้าการลงทุนของไทยในสิงคโปร์ นอกจากนี้ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ สิงคโปร์-ยะโฮร์บารู ยังเป็นโอกาสให้ผู้ประกอบการไทยใช้สิงคโปร์เป็นฐานเชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับมาเลเซีย

5) การเรียนรู้แนวปฏิบัติหรือเทคโนโลยีใหม่

การขยายฐานการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ของสิงคโปร์ในประเทศไทย อาจเพิ่มขึ้นในสาขาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและบริการ หรือดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่ที่สิงคโปร์ มีความเชี่ยวชาญ เช่น อิเล็กทรอนิกส์ เซมิคอนดักเตอร์ หรือ เคมีภัณฑ์ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการถ่ายทอด เทคโนโลยี นวัตกรรม และองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับภาคเศรษฐกิจ และแรงงานไทย ส่งเสริมให้ไทยสามารถเรียนรู้ และนำแนวปฏิบัติหรือเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการพัฒนากำลังคนและระบบการผลิตของตนเอง การเพิ่มโอกาส ในการถ่ายโอนเทคโนโลยีและความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการของสิงคโปร์ โดยเฉพาะด้านบริการทางการเงิน การบริหารความเสี่ยง และเศรษฐกิจดิจิทัล สามารถช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของไทย ในเวทีโลก

6) ตลาดแรงงาน

แม้สิงคโปร์จะมีอัตราการว่างงานอยู่ในระดับต่ำ แต่อัตราส่วนตำแหน่งงานว่างต่อผู้หางาน สะท้อนให้เห็นว่าแรงงานเติบโตช้ากว่าความต้องการของตลาด แรงงานขาดแคลนในบางภาคส่วน เช่น ก่อสร้าง และขนส่ง ทำให้ต้องพึ่งพาแรงงานต่างชาติมากขึ้น ขณะเดียวกัน สิงคโปร์มีแรงงานสูงอายุและมีโครงสร้าง ประชากรที่เปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้แรงงานไทยที่มีทักษะและเชี่ยวชาญสูงสามารถ เข้าไปทำงานในสิงคโปร์ ได้มากขึ้น โดยเฉพาะในสาขาที่สิงคโปร์ต้องการแรงงานเชี่ยวชาญ เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศและการดูแล สุขภาพ อย่างไรก็ตาม การแข่งขันด้านทักษะและความสามารถที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นตามโครงสร้าง เศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป

7) โอกาสทางธุรกิจในสังคมผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างประชากรของสิงคโปร์ที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ มิได้เป็นเพียงความท้าทายทางสังคม หากยังถือเป็นโอกาสทางเศรษฐกิจที่มีศักยภาพสูง โดยเฉพาะในกลุ่ม อุตสาหกรรมบริการสุขภาพ เทคโนโลยีการดูแลสุขภาพ (HealthTech) และอุปกรณ์สนับสนุนการใช้ชีวิต ของผู้สูงอายุ ซึ่งล้วนเป็นตลาดที่มีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่อง

4.2 ความท้าทายต่อเศรษฐกิจและแรงงานไทย

1) การแข่งขันด้านการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI)

สิงคโปร์มีสถานะเป็นศูนย์กลางทางการเงินและโลจิสติกส์ระดับโลก ด้วยนโยบายทางภาษี และโครงสร้างพื้นฐานที่ดึงดูดนักลงทุนสากล ไทยอาจเผชิญแรงกดดันในด้านการดึงดูดการลงทุนคุณภาพสูง เมื่อเทียบกับสิงคโปร์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการสร้างงานที่มีทักษะสูงและรายได้ที่ดีให้กับแรงงานไทย

หากไทยไม่สามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมด้านนวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐานให้เทียบเคียงได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การส่งออกและนำเข้าบริการของสิงคโปร์ที่มีมูลค่าสูงในด้านการเงิน โลจิสติกส์และเศรษฐกิจดิจิทัล ยังสร้างแรงกดดันให้ไทยต้องพัฒนาภาคบริการให้ทันสมัยและเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกมากยิ่งขึ้น

2) ความท้าทายในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลกและแข่งขันจากประเทศอื่น ๆ

ในภาพรวมของภูมิภาค ความแข็งแกร่งของสิงคโปร์อาจสะท้อนการเปลี่ยนแปลงในลำดับชั้นของเศรษฐกิจอาเซียน โดยไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันจากประเทศอื่นๆ ที่มีการเติบโตรวดเร็ว เช่น เวียดนามและอินโดนีเซีย ซึ่งอาจกดดันให้ไทยต้องเร่งปฏิรูปเศรษฐกิจและนโยบายแรงงานอย่างสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลกและภูมิภาค ทั้งนี้ความสามารถในการรักษาอัตราการเติบโตของไทยให้สูงกว่าระดับเฉลี่ยของภูมิภาคจะขึ้นอยู่กับปรับตัวทั้งในด้านนโยบายและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ความท้าทายในการปรับตัวต่อเศรษฐกิจดิจิทัล ความสามารถลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและนวัตกรรมได้อย่างเพียงพอ ไทยอาจสูญเสียโอกาสในการแข่งขันกับสิงคโปร์และประเทศอื่นในภูมิภาค ตลอดจนความเสี่ยงจากแรงกดดันทางภูมิรัฐศาสตร์และความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ยังคงเป็นปัจจัยที่ท้าทาย เนื่องจากไทยมีการพึ่งพาการส่งออกและการลงทุนจากต่างประเทศในระดับสูง

3) การแข่งขันจากแรงงานต่างชาติหรือแรงงานที่มีทักษะสูงกว่า

ในระดับภูมิภาค ความแข็งแกร่งของสิงคโปร์ในภาคเศรษฐกิจที่เน้นเทคโนโลยีขั้นสูงและบริการคุณภาพสูงอาจเร่งให้แรงงานที่ไม่มีทักษะเฉพาะทางต้องเผชิญกับการแข่งขันจากแรงงานต่างชาติหรือแรงงานที่มีทักษะสูงกว่า ไทยจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะแรงงาน การยกระดับระบบการศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการลดช่องว่างด้านทักษะและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของกำลังแรงงานไทย ขณะเดียวกัน แนวโน้มเศรษฐกิจโลกที่ไม่แน่นอนในครึ่งหลังของปีอาจกระทบต่อการจ้างงานและค่าจ้าง โดยเฉพาะภาคส่งออกหลายบริษัทเริ่มใช้มาตรการชั่วคราว เช่น ลดการจ้างใหม่ จำกัดชั่วโมงทำงาน และชะลอการปรับค่าจ้าง อาจส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานไทยในประเทศสิงคโปร์

สรุป การเติบโตทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์สร้างโอกาสในการขยายตลาด การพัฒนาการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทาน และการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีและการบริหารจัดการที่สามารถนำไปใช้กับเศรษฐกิจไทย ในขณะเดียวกันก็สร้างแรงกดดันต่อการแข่งขันด้านการลงทุนและความต้องการทักษะของแรงงานที่สูงขึ้น ซึ่งไทยจำเป็นต้องนำไปสู่การปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาคและโลกอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาพัฒนาการทางเศรษฐกิจและแรงงานของประเทศสิงคโปร์ในประเด็นต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าสิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการยกระดับโครงสร้างเศรษฐกิจและตลาดแรงงานอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการกำหนดนโยบายที่มีวิสัยทัศน์ระยะยาว การพัฒนาทุนมนุษย์อย่างเป็นระบบและการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและเศรษฐกิจโลก บทเรียนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางสำคัญที่ประเทศไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน ลดความเปราะบางทางเศรษฐกิจ และยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงานไทยในระยะยาว ซึ่งบริบทประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมสูงวัยสมบูรณ์ (Aged Society)⁹ แล้วคล้ายกับสิงคโปร์ โดยประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนถึง ร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด

⁹ ที่มา “ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์ thaibizsingapore.com”

<https://thaibizsingapore.com/news/sub/policies/population-manpower-sg/>

ในปี 2567 และคาดว่าจะเพิ่มเป็นร้อยละ 28 ภายในปี 2577 ในปัจจุบันไทยมีผู้สูงอายุอายุเกิน 100 ปีมากกว่า 40,000 คน สูงเป็นอันดับ 5 ของโลก ซึ่งสะท้อนความจำเป็นในการพัฒนานโยบายที่รองรับแรงงานทุกช่วงวัย รักษาแรงงานสูงวัยให้อยู่ในระบบนานขึ้น ส่งเสริมการฝึกทักษะใหม่ การจ้างงานผู้สูงวัยในภาคเอกชน และปรับสภาพแวดล้อมการทำงานให้เหมาะสม เพื่อให้เศรษฐกิจยังคงเติบโตได้ท่ามกลางโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจ แรงงานของประเทศสิงคโปร์ สามารถสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านแรงงานที่สำคัญได้ดังนี้

1) การยกระดับศักยภาพแรงงานไทย

1.1) เร่งยกระดับทักษะแรงงานไทยให้สอดคล้องกับโครงสร้างเศรษฐกิจที่กำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจฐานความรู้และเทคโนโลยีขั้นสูง โดยมุ่งพัฒนาทักษะแรงงานให้ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมแห่งอนาคต โดยเฉพาะทักษะด้านดิจิทัล วิศวกรรมขั้นสูง เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรม การจัดการข้อมูล (data literacy) การเงินสมัยใหม่ และการจัดการห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มผลิตภาพแรงงานและความสามารถในการแข่งขัน

1.2) ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดให้มีระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เข้าถึงได้อย่างทั่วถึง ทั้งในเขตเมืองและชนบท จะช่วยให้แรงงานสามารถพัฒนาทักษะใหม่หรือปรับทักษะเดิมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานได้อย่างยืดหยุ่น ลดความเสี่ยงจากการว่างงานเชิงโครงสร้าง และเพิ่มโอกาสในการยกระดับรายได้ในระยะยาว

1.3) ปรับระบบพัฒนากำลังคนให้เชื่อมโยงกับความต้องการของภาคธุรกิจระดับภูมิภาค และมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะแรงงานวัยทำงาน ไม่จำกัดเฉพาะระบบการศึกษา เพื่อป้องกันการเกิดการแบ่งแยกแรงงานระหว่างกลุ่มทักษะสูงและทักษะต่ำอย่างรุนแรง

2) การยกระดับนโยบายแรงงานเชิงรุกจากการเคลื่อนย้ายแรงงาน

2.1) ดำเนินนโยบายความร่วมมือด้านแรงงานกับสิงคโปร์ในเชิงรุกมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านคุณวุฒิ วิชาชีพ การฝึกอบรมร่วม และการแลกเปลี่ยนแรงงานทักษะ การจัดทำกรอบความร่วมมือทวิภาคีหรือในระดับอาเซียนที่ชัดเจน จะช่วยให้แรงงานไทยสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานสิงคโปร์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีความคุ้มครองด้านสิทธิแรงงาน และสามารถเคลื่อนย้ายในสายอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง ไม่จำกัดอยู่เพียงตำแหน่งงานระดับล่าง นอกจากนี้ ความร่วมมือดังกล่าวยังเอื้อให้ไทยได้รับข้อมูลย้อนกลับจากตลาดแรงงานสิงคโปร์ เพื่อนำมาปรับปรุงนโยบายการพัฒนากำลังคนภายในประเทศ

2.2) การบริหารจัดการการเตรียมแรงงานไทย โดยการใช้ประโยชน์จากแรงงานที่มีประสบการณ์ทำงานในสิงคโปร์ จึงควรออกแบบมาตรการจูงใจให้แรงงานไทยที่ไปทำงานในสิงคโปร์สามารถนำความรู้ ทักษะ และเครือข่ายทางวิชาชีพกลับมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจไทย เช่น การสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ การถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือการทำงานในอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ แนวทางนี้จะช่วยเปลี่ยนการส่งออกแรงงานจากการพึ่งพารายได้ระยะสั้นไปสู่การลงทุนในทุนมนุษย์ระยะยาว

2.3) พัฒนาระบบวิเคราะห์และคาดการณ์ความต้องการแรงงานของสิงคโปร์อย่างเป็นทางการ และต่อเนื่อง โดยอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานรัฐของสิงคโปร์ ภาคธุรกิจ นายจ้าง และองค์กรวิชาชีพ เพื่อทำความเข้าใจแนวโน้มทักษะที่เป็นที่ต้องการในแต่ละช่วงเวลา เช่น สาขาอาชีพ เทคโนโลยีสารสนเทศ วิศวกรรมขั้นสูง การเงินสมัยใหม่ การดูแลสุขภาพ และบริการเฉพาะทาง เพื่อให้มีการขับเคลื่อนนโยบายด้านแรงงานบนฐานข้อมูลเชิงลึก เพื่อให้การเตรียมแรงงานมีความสอดคล้องกับอุปสงค์จริงของตลาดแรงงานสิงคโปร์ ลดปัญหาการส่งออกแรงงานที่ทักษะไม่ตรงความต้องการหรือมีความเสี่ยงต่อการทำงานไม่มั่นคง

3) การยกระดับนโยบายด้านความมั่นคงทางรายได้และคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

3.1) ปรับนโยบายตลาดแรงงานให้เอื้อต่อการทำงานของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ ไม่จำกัดอยู่เพียงงานไม่เป็นทางการหรือการจ้างงานชั่วคราว แต่เชื่อมโยงกับการใช้ประสบการณ์ ความรู้ และทักษะของแรงงานสูงวัยในภาคเศรษฐกิจจริง โดยเฉพาะในภาคบริการ การฝึกอบรม การเป็นที่ปรึกษา และงานที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเชิงประสบการณ์ และรักษาการจ้างงานผู้สูงอายุในระบบให้นานขึ้น

3.2) บูรณาการนโยบายผู้สูงอายุเข้ากับระบบการพัฒนาทักษะตลอดช่วงชีวิต โดยสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป

3.3) ออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมและ reskill/upskill สำหรับแรงงานสูงวัยอย่างจริงจัง โดยเฉพาะทักษะดิจิทัลพื้นฐาน การใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน และทักษะที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจชุมชน และเศรษฐกิจบริการ ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงของการถูกกีดกันออกจากตลาดแรงงานและเพิ่มความมั่นคงทางรายได้ในระยะยาว

3.4) ออกแบบนโยบายด้านความมั่นคงทางรายได้ผู้สูงอายุ โดยเน้นการผสมผสานระหว่างความรับผิดชอบของรัฐ การออมส่วนบุคคล และการสนับสนุนจากครอบครัว ผ่านระบบการออมภาคบังคับ และการออกแบบสวัสดิการที่มุ่งเป้าอย่างมีประสิทธิภาพ ทบทวนระบบบำนาญและสวัสดิการผู้สูงอายุให้มีความยั่งยืน การส่งเสริมการออมเพื่อวัยชราในช่วงวัยทำงาน การเชื่อมโยงระบบประกันสังคมกับการทำงานนอกระบบ

3.5) ส่งเสริมนโยบายผู้สูงอายุในมิติของคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมทางสังคม โดยร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุทั้งด้านทักษะ อาชีพ การจ้างงาน ที่อยู่อาศัย และชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอย่างอิสระและมีศักดิ์ศรี

.....

เอกสารอ้างอิง

- Asian Development Bank. (2025). ASEAN economic integration report 2025. Asian Development Bank. <https://www.adb.org>
- Bluepine Tech Foundation. (2025, November 7). Global AI agricultural data service platform launched in Singapore. <https://markets.businessinsider.com/news/stocks/bluepine-tech-foundation-launches-global-ai-agricultural-data-service-platform-1035519553>
- British Chamber of Commerce Singapore. (2025, November 11). Singapore drops ‘30 by 30’ farming goal, sets revised targets for fibre and protein by 2035. <https://www.britcham.org.sg/news/singapore-drops-30-30-farming-goal-sets-revised-targets-fibre-and-protein-2035>
- Chandler Institute of Governance. (2025). Chandler good government index 2025 report. <https://chandlerinstitute.org/cggi>
- ECONOMIC SURVEY OF SINGAPORE THIRD QUARTER 2025. (November 2025). Ministry of Trade and Industry Republic of Singapore.
- Enterprise Singapore. (2025). Statlink: Singapore trade statistics. <https://statlink.enterprisesg.gov.sg>
- Featured Image: BIC Graphics (sources: MTI Business Budget Booklet 2023. Garden by the Bay <https://www.gardensbythebay.com.sg/en/about-us/our-gardens-story/sustainability-efforts.html>
- Infocomm Media Development Authority. (2025, October 6). Annual report & Singapore digital economy report 2025. IMDA. <https://www.imda.gov.sg/resources/press-releases-factsheets-and-factsheets/2025/ar-sgde-2025>
- International Monetary Fund. (2025). World economic outlook: Global prospects and policies. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO>
- Ministry of Manpower Singapore. (2025, March 19). Labour market report Q4 2024. <https://www.mom.gov.sg/newsroom/press-releases/2025/0319-labour-market-in-4q-2024>
- Ministry of Trade and Industry Singapore. Economic reviews. <https://www.mti.gov.sg/industry/economic-reviews>
- Ministry of Trade and Industry Singapore. (2024, July 23). Transforming the Singapore economy. <https://www.mti.gov.sg/newsroom/transforming-the-singapore-economy>
- Ministry of Trade and Industry Singapore. (2025). Economic survey of Singapore, firstquarter 2025. <https://www.mti.gov.sg>
- Ministry of Trade and Industry Singapore. (2025). Singapore’s GDP grew by 5.7 per cent in the fourth quarter of 2025 and by 4.8 per cent in 2025. <https://www.mti.gov.sg/newsroom/singapore-s-gdp-grew-by-5-7-per-cent-in-the-fourth-quarter-of-2025-and-by-4-8-per-cent-in-2025>
- MTI business budget booklet 2023. Business Times. https://static1.businesstimes.com.sg/s3fs-public/2023-03/mti_business_budget_booklet_2023.pdf
- Singapore Department of Statistics (SingStat). <https://www.singstat.gov.sg/cpi>
- SkillsFuture Singapore. SkillsFuture movement. <https://www.skillsfuture.gov.sg>

Statista. (2025). Agriculture – Singapore market forecast. <https://www.statista.com/outlook/io/agriculture/Singapore>

The Straits Times. (2025, November 4). Singapore’s 30 by 30 farming goal pushed back to 2035 with revised targets for fibre and protein. <https://www.straitstimes.com/singapore/environment/singapores-30-by-30-farming-goal-pushed-back-to-2035-with-revised-targets-for-fibre-and-protein>

Trading Economics. (2025). Singapore unemployment rate. <https://tradingeconomics.com/singapore/unemployment-rate>

Workforce Singapore. About Workforce Singapore and SkillsFuture movement. <https://www.wsg.gov.sg/home/about-wsg/skillsfuture-movement>

World Bank. (2025). Singapore economic update: Resilience and challenges. <https://www.worldbank.org/en/country/Singapore>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2025). รายงานเศรษฐกิจประจำปี 2025: แนวโน้มเศรษฐกิจมหภาคของประเทศไทย. <https://www.bot.or.th>

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทย (BIC), สถานเอกอัครราชทูต ณ สิงคโปร์. Singapore economy 2030. <https://thaibizsingapore.com/news/main/directions/mti-singapore-economy-2030>

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทย (BIC). สถานการณ์และมาตรการภาครัฐต่อแนวโน้มประชากรและภาคแรงงานสิงคโปร์. <https://thaibizsingapore.com/news/sub/policies/population-manpower-sg>

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทย (BIC). (2025). SMF strategic pillars for Singapore manufacturing industry. <https://thaibizsingapore.com/news/main/directions/smf2025>

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทย (BIC). (2025). แนวโน้มประชากรและแรงงานในสิงคโปร์ ปี 2025. <http://thaibizsingapore.com/news/sub/policies/population-manpower-sg>

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทย (BIC). (2025). โอกาสและความท้าทายในสังคมสูงวัยของสิงคโปร์. <https://thaibizsingapore.com/news/main/strategies/sg-aging-society>

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทย (BIC). (2025). สิงคโปร์ในอนาคต: การขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและ AI. <http://thaibizsingapore.com/news/sub/economics/ageing-society-ai-sustainability>

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทย (BIC). (2025). สิงคโปร์ปรับคาดการณ์ GDP 2568 เป็น 4% รับส่งเสริมจาก AI. <https://thaibizsingapore.com/news/sub/economics/gdp-q3-2025>

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทย (BIC). (2025). วิสัยทัศน์ Singapore economy 2030 ของกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมสิงคโปร์. <https://thaibizsingapore.com/news/main/directions/mti-singapore-economy-2030>

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์. (2025). SMF เสนอ 6 เสาหลักเชิงกลยุทธ์ หนุนอุตสาหกรรมการผลิตสิงคโปร์ ฝ่าวิกฤตภูมิรัฐศาสตร์ ด้วย AI-ความยั่งยืน-เงินทุน. สถานเอกอัครราชทูต ณ สิงคโปร์. <https://thaibizsingapore.com/news/main/directions/smf2025>

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์. (กุมภาพันธ์ 2567) : การลงทุนในประเทศเศรษฐกิจสำคัญของภูมิภาคอาเซียน. <https://tpso.go.th>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (NESDC). (พฤศจิกายน 2025). ผลการดำเนินงานเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่ 3 ปี 2568 และแนวโน้มปี 2568–2569. <https://www.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2025/11/05-PRESSENG-Q3-2568-Final-1.pdf>

สาธารณรัฐสิงคโปร์ - Sharing Intelligence Center. <https://intsharing.co/republic-of-singapore/#1611818779246-f85d73f2-fe7f>